

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

MAANPUOLUSTUSKOULUTUSYHDISTYKSEN KÄYTETTÄVYYS PUOLUSTUSVOIMIEN RESERVIN KOULUTUKSESSA

- Reserviläinen opettaa reserviläiselle

Tutkielma

Kapteeni

Matti Kuokkanen

Esiupseerikurssi 66

Maasotalinja

Huhtikuu 2014

TUTKIELMAN SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	1
1.1 Aihealueen esittely	1
1.2 Viitekehys	5
1.3 Tutkimustilanne ja aikaisempi tutkimus.....	7
2. TUTKIMUKSEN TAVOITE JA TUTKIMUSONGELMAT	9
2.1 Tutkimustehtävä, tutkimuksen pääkysymys ja alakysymykset	9
2.2 Tutkimuksen keskeiset käsitteet	10
2.3 Lähdekritiikki	13
3. TUTKIMUSMENETELMÄT	14
3.1 Yleistä.....	14
3.2 Moderni hermeneutiikka	15
3.3 Tutkimuksen toteutus	17
4. MPK:LTA TILATTUJEN KURSSIEN KUSTANNUKSET VERRATTUNA KERTAUSHARJOITUKSIIN	19
4.1 Yleistä.....	19
4.2 Kustannusten muodostuminen	20
4.3 Johtopäätökset	22
5. MPK:N SOTILASKOULUTTAJIEN AMMATTITAITO JA SEN KEHITTÄMINEN	23
5.1 Yleistä.....	23
5.2 MPK:n sotilaskouluttajien koulutusjärjestelmät	24
5.3 Johtopäätökset	25
6. MPK:LTA TILATTUJEN KURSSIEN PV:N ASETTAMIEN TILAAJAVAAJAMUSTEN TÄYTTYMINEN	27
6.1 Yleistä.....	27
6.2 Tulevaisuuden kehitysnäkymät	28
6.3 Johtopäätökset	29
7. MPK:N KÄYTETTÄVYYS POIKKEUSOLOJEN KOULUTUSJÄRJESTELMÄSSÄ	30
7.1 Yleistä.....	30
7.2 Rauhanturvaajareservin käytettävyys MPK:n poikkeusolojenkoulutuksessa	31
7.3 Johtopäätökset	32
8. VARSINAIS-SUOMEN POIKKEUSOLOJEN KOULUTUKSEN MALLI	34
9. JOHTOPÄÄTÖKSET	37
10. POHDINTA	40
LÄHTEET	42
LIITTEET	44

MAANPUOLUSTUSKOULUTUSYHDISTYKSEN KÄYTETTÄVYYS PUOLUSTUSVOIMIEN RESERVIN KOULUTUKSESSA

- Reserviläinen opettaa reserviläiselle

1. JOHDANTO

1.1 Aihealueen esittely

Tutkielman aihe on ajankohtainen, koska Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä (MPK) tilatulla koulutuksella täydennetään sodan ajan joukkoihin sijoitettujen reserviläisten sotilaallisten taitojen osaamisvajetta. Tämä osaamisvaje johtuu siitä, että vuosina 2012 - 2014 reservin kertausharjoitusten määrä on supistunut huomattavasti aikaisempien vuosien tasosta. Normaalialta kertausharjoituskiertoa ei voida toteuttaa sodan ajan joukoille. Kertausharjoituskierto on reserviläisistä pääosin muodostuvan kenttäarmeijan suorituskyvyn perusta. Sotilaalliseen toimintakykyyn kuuluvia tiedollisia ja motorisia taitoja on kerrattava reservissä, jotta ne hallitaan mahdollisen sotilaallisen kriisin aikana¹. Parasta mahdollista sotilaskoulutusta Suomessa antavat siihen koulutuksen saaneet ammattisotilaat. Kertausharjoitusten (KH) väheneminen vaikuttaa osaltaan myös ammattisotilaiden valmiuksiin järjestää laadukkaita kertausharjoituksia ja kouluttaa niissä reserviläisiä.

Tutkimuksen tavoitteena on koota vapaaehtoisen koulutuksen kentän tietoa yhteen sekä lisätä lukijan tietämystä siitä, että vapaaehtoinen maanpuolustus (VMP) ja MPK on tunnustettu resurssi luotaessa voimavaroja yhteiskunnan häiriötilanteiden asettamiin haasteisiin. Tämä on tuotu myös esille Valtioneuvoston selonteossa² (VNS12), jonka mukaan vuonna 2015 perustettavien paikallisjoukkojen yhteyteen kanavoidaan vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintoja. Tämän lisäksi tavoitteena on saada aikaan mahdollisia perusteltuja kehittämissuhteita tutkielman johtopäätöksissä.

Suomen puolustusvoimat on kirjoitushetkellä organisaatiouudistuksen keskellä. Uudistuksessa puututaan rauhanajan rakenteisiin ja sodan ajan joukkojen vahvuuteen.³ Organisaatiouudistuksen myötä MPK:n maanpuolustuspiirien maantieteelliset etäisyydet Puolustusvoimien ma-

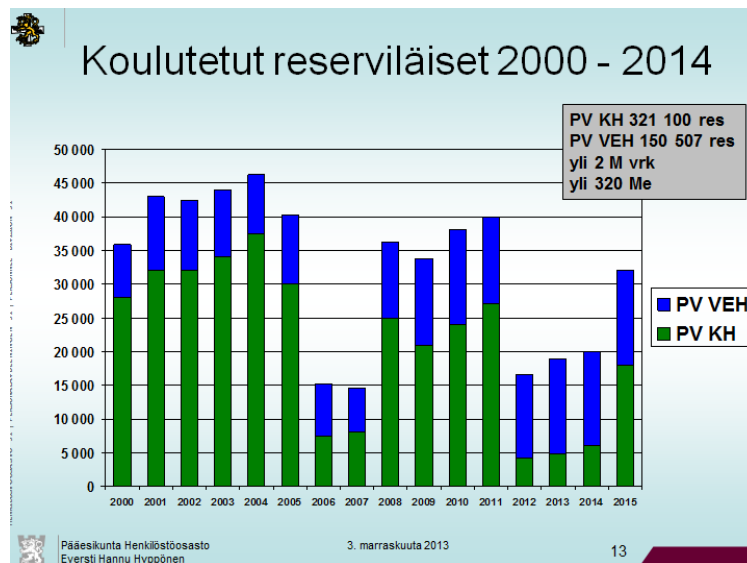
¹ Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta 556/2007, 18§: ”Vapaaehtoisissa harjoituksissa pidetään yllä varusmiespalveluksen aikana saatuja sotilaallisia tietoja ja taitoja, koulutetaan asevelvollisia vaativampiin tehtäviin, perehdytetään asevelvollisten sotilaallisessa maanpuolustuksessa tapahtuneisiin muutoksiin, sekä harjoitetaan joukkokokonaisuuksilla niille suunnitelluissa kokoonpanoissa.”

² Valtioneuvoston selonteko, Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2012, 2013, s. 103: ”Paikallisjoukkojen yhteyteen kanavoidaan soveltuvin osin vapaaehtoisen maanpuolustuksen sekä kokonaisturvallisuuden toimintoja.”

³ Puolustusvoimauudistus, <http://www.defmin.fi/hallinnonala>.

teriallista tukea antaviin lähimpiin joukko-osastoihin kasvavat esimerkiksi Pohjanmaalla. Tämä voi osaltaan hankaloittaa vapaaehtoisen maanpuolustuksen toteuttamista.

Kertausharjoitusvuorokausien väheneminen johtuu yhteiskunnan yleisestä taloudellisesta tilanteesta ja puolustusvoimille asetetuista säästövelvoitteista. Puolustusvoimien säästövelvoite vuosille 2012 - 2016 on noin 800 miljoonaa euroa.⁴ Tavoitteena kuitenkin on, että vuodesta 2015 lähtien kertausharjoitusvuorokausien määrä palautetaan suhteellisesti vuoden 2011 tasolle⁵. Alla oleva kuvio osoittaa kertausharjoitusten määrän huomattavan supistumisen vuonna 2012.

Kuvio 1. Koulutetut reserviläiset, PEHENKOS.

MPK on julkisoikeudellinen yhteisö, jonka tehtävänä on järjestää vapaaehtoiseen maanpuolustukseen kuuluvaa sotilaallista koulutusta. MPK on puolustusvoimien strateginen kumppani.⁶ Tällä tarkoitetaan PV:n ja MPK:n välistä sopimussuhdetta, jonka perusteella MPK tuottaa kaikissa turvallisuustilanteissa sopimuksessa määritellyjä palveluita (koulutus). Kyseisen kaltaisen kumppanuus luo mahdollisuuden integroida puolustusvoimia tiiviimmin osaksi yhteiskuntaa. MPK:lla on lainsäädäntöön perustuva normiohjaus. Tärkein tätä toimintaa ohjaava laki on Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta 556/2007. Lisäksi käytännön toteutusta ohjaavat PV:n hallinnolliset määräykset. Kuvio 2 asemoi reservin koulutusjärjestelmän säädöspohjaan ja normiohjaukseen.

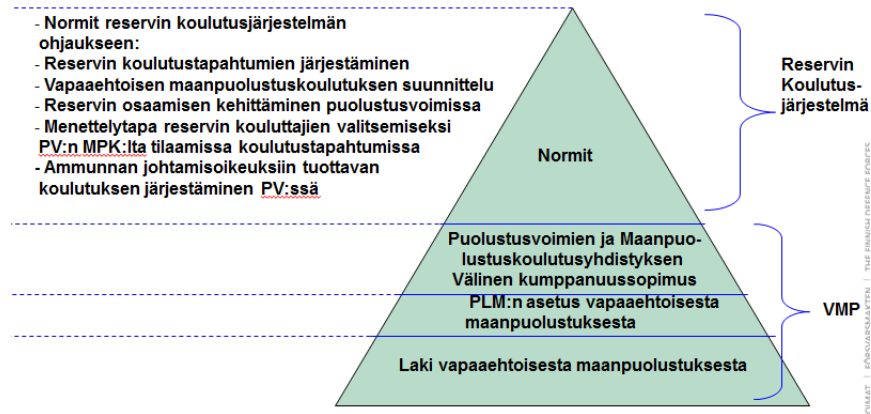
⁴Puheloinen: Puolustusvoimien säästettävä yli 800 miljoonaa euroa, www.puolustusvoimat.fi.

⁵Puolustusvoimain komentaja Ari Puheloinen 208. maanpuolustuskurssin avajaisissa Helsingissä 20.1.2014, www.puolustusvoimat.fi, puheet ja päiväkäskyt: ”Puolustusvoimauudistuksen eräs tulos on, että kertausharjoituksissa koulutettavien reserviläisten vuotuinen määrä, joka vuosina 2012-2014 jouduttiin budjetin äkillisten leikkausten vuoksi supistamaan kuudenteen osaansa, palautetaan ensi vuonna asiaankuuluvalla tasolle. Siitä eteenpäin koulutetaan vuosittain suhteellisesti laskettuna jopa hieman suurempi osa sodan ajan henkilöstövahvuudesta kuin vuoteen 2011 asti”.

⁶Kenttäohjesääntö 7, 2011, s. 106.

Reservin koulutusjärjestelmän säädöspohja ja normiohjaus

Kuvio 2. Koulutusjärjestelmän säädöspohja ja normiohjaus, PEHENKOS.

MPK:n antama sotilaallinen koulutus on vapaaehtoisuuteen perustuvaa niin kouluttajien kuin koulutettavienkin osalta. Tällöin vapaaehtoisille toimijoille maksetaan huomattavasti pienemmät sosiaaliset etuudet kuin käskettynä kertausharjoitukseen osallistuville. Tämä kustannustehokkuus on yksi tärkeimmistä syistä, joiden vuoksi koulutusta tilataan vapaaehtoisuuteen perustuen, tietenkin rinnan maanpuolustustahdon vahvistamisen kanssa. Käsittelen tutkielmassa myöhemmin kustannusten muodostumista.

MPK:n toiminnanjohtaja Pekka Tuunaisen mukaan kuvion 3 mukainen reserviläiskoulutuksen kolmikantamalli pitäisi pystyä myymään läpi koko yhteiskunnan.⁷ Tutkielman yhtenä tavoitteena on lisätä ammattisotilaiden tietämystä ja näkemystä vapaaehtoisen maanpuolustuksen voimavaroista. Yhteiskunnan häiriötilanteessa tarvitaan koko yhteiskunnan osallistumista. Meidän ammattisotilaiden tulisi laajentaa näkemystämme ja ymmärtää, että yhteiskunnan erilaisissa kriisitilanteissa puolustusvoimat ja sen palveluksessa olevat henkilöt eivät toimi irrallisesti, vaan tärkeänä osana yhteiskuntaa kokonaismaanpuolustuksen käsitteen mukaisesti. Puolustusvoimien Kenttäohjesääntö 7:ssä (KO7) kokonaismaanpuolustus määritellään seuraavasti: ”Kaikki ne sotilaalliset ja siviilialojen toimet, joilla turvataan turvallisuuspolitiikan päämäärien mukaisesti Suomen valtiollinen itsenäisyys, sekä kansalaisten elinmahdollisuudet ja turvallisuus ulkoista, valtioiden aiheuttamaa tai muuta uhkaa vastaan. Kokonaismaanpuolustuksen yhteensovittaminen tarkoittaa julkisen sektorin eli valtioneuvoston, valtion viranomaisten ja kuntien sekä yksityisen sektorin toimenpiteiden ja kansalaisten vapaaehtoisen

⁷Muistiinpanot: Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen piiripäälliköiden ja koulutus- ja tukiyksiköiden päälliköiden neuvottelupäivät 30.31.10.2013 Tuusulassa.

toiminnan yhteensovittamista yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen ylläpitämiseksi kaikissa tilanteissa”⁸.

Kuvio 3. Reservin koulutuksen ja vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen kehittäminen, PEHENKOS.

MPK toteuttaa Puolustusministeriön ja pääesikunnan kanssa vuosittain sovitut koulutusvuorokaudet. Puolustusvoimien komentaja on käskenyt puolustushaaroja tilaamaan vuosittain MPK:lta koulutusta yhteensä noin 16 000 reserviläiselle. Koulutuksen tilaaminen sovitaan puolustusvoimien toiminnan, resurssien, suunnittelun ja seurannan (TRSS) prosessin mukaisesti. Puolustusvoimien komentaja kenraali Ari Puheloinen linjasi vuosien 2014 - 2018 toimintasuunnitelmassa näin: ”Vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta, sekä asevelvollisten koulutusta ja omaehtoisen osaamisen ja toimintakyvyn ylläpidon mahdollisuuksia kehitetään laaditun toimenpidesuunnitelman mukaisesti”⁹.

Kokemukseni mukaan ammattisotilaat kokevat usein sotilaalliseksi koulutukseksi vain varusmiespalveluksen, sotilasopetuslaitoksissa annettavan koulutuksen, kertausharjoitukset, kriisinhallintatehtäviin liittyvän perehdyttämiskoulutuksen ja kriisinhallinnallisissa koulutusoperaatioissa (esimerkiksi European Union Training Mission in Mali) annetun koulutuksen. Vastaavan kaltainen näkemys oli myös itselläni ennen kuin työtehtävieni kautta perehdyin paremmin vapaaehtoiseen maanpuolustukseen. Vapaaehtoisen maanpuolustuksen loppuraportissa viitataan myös osiltaan ammattisotilaiden ongelmalliseen suhtautumiseen MPK:een.¹⁰ Näkemykseni mukaan puolustusvoimien komentaja kenraali Ari Puheloinen on

⁸ Kenttäohjesääntö 7, 2011, s. 3

⁹ Maavoimien vuosien 2014 - 2018 toimintasuunnitelman puolustusvoimien komentajan linjaukset, Liite 1, s. 2.

¹⁰ Ryytänen Erkkä, Lunabba Johan, Oja Laura ja Raivio Tuomas, 2011, s. 30: ”Puolustusvoimien tulisi selkiyttää organisaationsa kanta vapaaehtoisen maanpuolustuksen hyödyntämiseen. Vaikka puolustusvoimien kaltaisessa

kiinnittänyt erityistä huomiota vapaaehtoiseen maanpuolustuskoulutukseen, josta on hyvänä osoituksena vuonna 2013 laadittu 12-kohtainen kehittämissuunnitelma.

Pääesikunta (PE) pyysi puolustushaaroilta sekä maanpuolustus- ja reserviläisjärjestöiltä lausunnot vuoden 2013 tammikuussa vapaaehtoisen maanpuolustuksen ja reservin koulutuksen kehittämiseksi vuoden 2015 puolustusvoimauudistukseen liittyen. PE sai pyytämänsä lausunnot syyskuussa 2013, ja niiden perusteella laadittiin laaja 12-kohtainen suunnitelma vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittämiseksi.¹¹ Suunnitelma esiteltiin PV:n komentajan operatiivisessa johtoryhmässä 5.11.2013. Suunnitelma luo suuntaviivat jatkosuunnittelulle ja ennen kaikkea sen onnistuneelle toimeenpanolle. Tavoitteena on, että reservin ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen koulutus tukisi yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta. Suunnitelmassa on määritelty, että reservin koulutusjärjestelmässä yhdistyvät reservin koulutuksen ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen tarpeet eheäksi kokonaisuudeksi, joka mahdollistaa joustavan ja nousujohteisen yksilöllisen osaamisen kehittämisen ja tukee joukon suorituskyvyn kehittämistä.¹²

Liitteessä 1 on esitetty kaikki suunnitelman 12 kehittämiskohtaa. Keskityn tässä tutkielmassa kolmeen keskeiseen kehittämiskohtaan.¹³

1. ”Mahdollistetaan reserviläisten osaamisen tunnistaminen ja hakeutuminen poikkeusolojen tehtäviin.”
2. ”Lisätään reserviläisten käyttöä puolustusvoimien koulutustapahtumien suunnittelu-, valmistelu-, tuki- ja kouluttajatehtävissä erityisesti paikallisjoukkojen koulutuksessa.”
3. ”Hyödynnetään reserviläisten kriisinhallintakokemuksia ja kannustetaan reserviläisiä hakeutumaan kriisinhallintatehtäviin.”

Näkemykseni mukaan suunnitelman onnistunut toimeenpano vie enenevässä määrin reservin koulutusta tutkielman alaotsikon suuntaan: *reserviläinen opettaa reserviläiselle*.

1.2 Viitekehys

Kuvio 4 asemoi vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen asevelvollisten koulutusjärjestelmään. Kokemusteni mukaan vapaaehtoiisiin harjoituksiin osallistuu yleensä yli 30-vuotias reserviläinen. Kuvassa oikealla oleva sijoitus perustamisorganisaatiossa yli 40-vuotiaana on pelkästään vapaaehtoiisiin harjoituksiin kutsuttujen reserviläisten osallistumisprosentin perusteella ehkäpä tehokkainta koulutusta. Keskimäärin reserviläisellä ovat silloin jo takana elämän

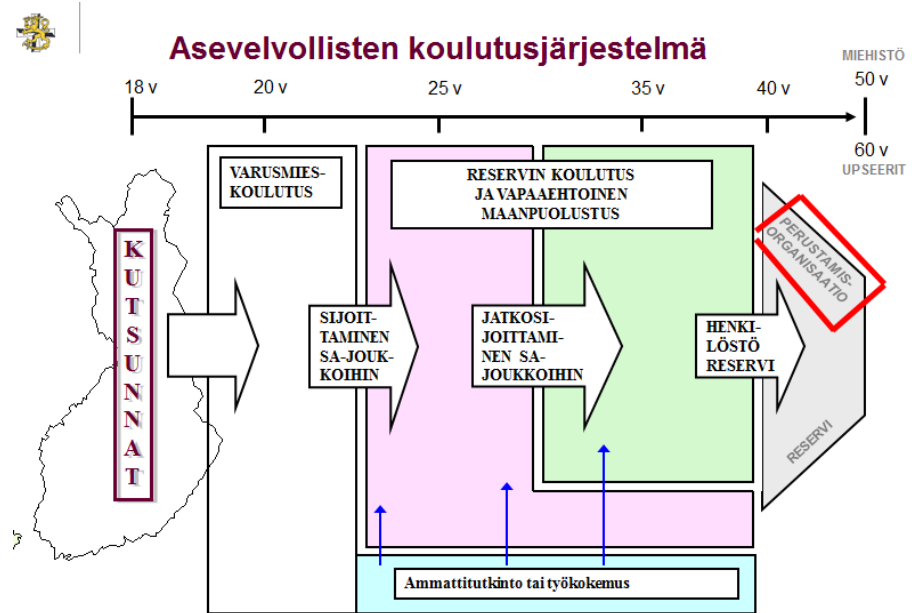
organisaatiossa tehdään mitä käsketään, tekemisen tapoja on useita. Muutosvastarinta ja reviirijattelu ovat luonnollisesti inhimillisiä seurauksia muutoksista.”

¹¹PEHENKOS, Reservin koulutuksen ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittäminen, 2013, liite 1.8, s.6.

¹²PEHENKOS, Reservin koulutuksen ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittäminen, 2013, liite 1.8, s. 5.

¹³PEHENKOS, Reservin koulutuksen ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittäminen, 2013, liite 1.8, s. 6.

niin sanotut ”ruuhkavuodet”, jolloin lapset ovat pieniä ja luodaan ammatillista uraa. Sama koskee myös MPK:n kouluttajia. Liitteessä 2 on esitetty Varsinais-Suomen koulutus- ja tukiyksikön (V-S KOTU) vuoden 2013 kouluttajakyselyn perusteella tehty taulukko kouluttajien ikäjakaumasta. Kouluttajat ovat keskimäärin 40 - 49 vuotta vanhoja. Luvusta 8 selviää, millä tavoin Varsinais-Suomessa on järjestetty reserviläisten koulutus käyttäen hyväksi V-S KOTU:ä.

Kuvio 4. Asevelvollisuusjärjestelmä, PEHENKOS.

Tutkielman aihealueeseen kuuluvat seuraavat käsitteet ja asiakokonaisuudet, jotka käsitellään tässä tutkielmassa niihin liittyvissä luvuissa tai alaluvuissa:

- Maanpuolustustahto
- Vapaaehtoinen maanpuolustus
- Lainsäädäntö, normiperusta ja niihin perustuva toiminnan laillisuus pohja
- PV:n ja MPK:n välinen kumppanuussopimus
- Ne sijoitetut reserviläiset, jotka osallistuvat vapaaehtoiisiin sotilaallisiin koulutustapahtumiin.
- Ne sijoitetut reserviläiset, jotka eivät osallistu vapaaehtoiisiin sotilaallisiin koulutustapahtumiin.
- Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta tiedottaminen
- Sodan ajan joukot ml. maakuntakompaniat
- MPK:n koulutus- ja tukiyksiköt (KOTU) ja niiden hyväksytyt sotilaskouluttajat.

1.3 *Tutkimustilanne ja aikaisempi tutkimus*

MPK:een liittyviä tutkielmia on tehty Maanpuolustuskorkeakoulussa (MPKK) 1990-luvulla kolme kappaletta, ja tuolloin aihe oli ajankohtainen MPK:n perustamiseen liittyen. Näissä tutkielmissa kuvataan 1990-luvulla vallitsevaa tilannetta ja esitetään mahdollisia kehitysehdotuksia. Osa havaituista kehityskohteista on toteutunut. Hirsijärvi (2009) korostaa aikaisempien tutkimusten käyttöä lähdemateriaalina.¹⁴ Tässä tapauksessa MPKK:lla 1990-luvulla tehdyt tutkielmat ovat vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittyessä menettäneet ajallisessa kontekstissa merkitystään. 2000-luvulla ei ole tehty aiheesta MPKK:lla opinnäytetöitä ennen tätä tutkielmaa.

Majuri Timo Kivinen on tutkinut vuonna 1993 valmistuneessa 56. yleisesikuntaupseerikurssin diplomityössään reserviläiskouluttajien käyttöä kertausharjoituksissa. Majuri Juha Niemi on selvittänyt 43. yleisesikuntaupseerikurssin diplomityössään vuonna 1995 vapaaehtoisen maanpuolustuksen tarvetta ja kehittämismahdollisuuksia puolustusvoimien kannalta katsottuna. Kapteeni Juhani Sihvonen on tutkinut 50. esiupeerikurssin tutkielmassa vuonna 1997 kokemuksia vapaaehtoisista harjoituksista ja harjoitusten toteuttamista tulevaisuudessa. Sihvosen johtopäätöksiin mukaan maanpuolustuskoulutus on vapaaehtoista aikuiskoulutusta. Lisäksi Sihvonen esittää, että sotilaslääneissä ja joukko-osastoissa tarvitaan päätoiminen maanpuolustustyön yhteysupseeri. Tämä näkemys toteutettiin muutamaa vuotta myöhemmin.

Suomen yliopistoissa on tehty kaksi pro gradu -tutkielmaa MPK:n antamaa koulutusta sivuavista aiheista (Lahtinen, 2000 ja Happonen, 2006). Esko Lahtinen on selvittänyt Turun yliopistossa vuonna 2000 valmistuneessa pro gradu -tutkielmassaan MPK:n sotilaallisia valmiuksia palvelevien kurssien koulutustoimintaa vapaaehtoisikouluttajien arvioimana kasvatus-tieteiden näkökulmasta. Lahtisen tutkimuksen pääkysymyksenä on: ”Minkälaisia pedagogisia näkemyksiä kouluttamisessa toteutetaan ja minkälaisia ongelmia organisaatioon liittyy.” Lahtinen päätyy pro gradunsa johtopäätöksissä siihen tulokseen, että kouluttajajohtoiset opetusmenetelmät sopivat miehistökoulutuksen perustaitojen opettamiseen. Johtajakoulutuksessa tulisi kuitenkin käyttää enemmän itseohjautuvia menetelmiä.

Markku Happonen on tehnyt vuonna 2006 pro gradu -tutkielman Lapin yliopistossa. Tutkielmassaan Happonen lähestyy vapaaehtoisikouluttajien itsearviointia aikuiskasvatustieteen näkökulmasta ja mielestäni tuo esille hyvänä jatkumona Sihvosen näkökulmille aikuiskasvatuksen ja vapaa-ajan merkityksen vapaaehtoisessa maanpuolustuksessa. VMP kilpailee reservi-

¹⁴ Hirsijärvi, Sirkka (et.al), 2009, s. 140.

läisten vapaa-ajan käytöstä muiden harrastusten kanssa. Kokemuksieni perusteella VMP on luonteeltaan melkein yhtä sitovaa kuin esimerkiksi vapaapalokuntatoiminta.

Puolustusministeriö tilasi vuonna 2011 yksityiseltä Gaia Consulting Oy:ltä raportin, jossa selvitettiin MPK:n antaman koulutuksen vaikuttavuutta ja liityntäpintoja viranomaiskenttään eri näkökulmista (Ryynänen Erkkä, Lunabba Johan, Oja Laura ja Raivio Tuomas, 2011). Raportin yhteenvedossa tuodaan esille, että vapaaehtoista maanpuolustusta harrastaa vain noin 1 % Suomen kansalaisista ja siten VMP on hyvin epärealistinen vaikutuskanava kansalaisten mielipiteisiin ja asenteisiin. Vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen osalta puolustusvoimien tavoitteet ovat raportin perusteella selvät, mutta muutoin suhtautuminen on vaihtelevaa. Yhtenä tärkeimmistä lähteistä loppuraportissa oli Risto Sinkon (MPKK, 2009) essee suomalaisesta maanpuolustustahdosta.

Esiupseerikurssilla 66. kapteeni Henrik Matilainen teki tutkielman aihealueenaan verkko-opetuksen käyttö reserviläisten koulutuksessa. Tämä liittyy oman tutkielmani aihealueeseen, koska MPK tulee puolustusvoimien tavoin käyttämään tulevaisuudessa PVMOODLE-järjestelmää reserviläisten koulutuksessa.

Aikaisemmissa Maanpuolustuskorkeakoulun tutkielmissa MPK:n historiallinen kehitys on kuvattu kattavasti 2000-luvun alkuun. Vuonna 2011 julkaistussa vapaaehtoisen maanpuolustuksen loppuraportissa (Gaia Consulting Oy) on käsitelty MPK:n vaiheet 2010-luvulle¹⁵. Tällä perusteella en käsittele tutkielmassa MPK:n historiallista taustaa.

¹⁵Ryynänen Erkkä, Lunabba Johan, Oja Laura ja Raivio Tuomas, 2011, s. 8-10.

2. TUTKIMUKSEN TAVOITE JA TUTKIMUSONGELMAT

2.1 Tutkimustehtävä, tutkimuksen pääkysymys ja alakysymykset

Tutkimustehtävänä on selvittää ja analysoida MPK:n koulutuksen nykytilaa ja kehitysmahdollisuuksia seuraavien pääkysymysten avulla:

1. Millainen on MPK:lta tilattujen kurssien (VEH) kustannusten muodostuminen verrattuna kertausharjoituksiin puolustusvoimien kannalta?
2. Miten taataan ja kehitetään MPK:n puolustusvoimien hyväksymien sotilaskouluttajien ammattitaitoa?
3. Miten MPK:lta tilattujen kurssien Puolustusvoimien asettamat tilaajavaatimukset ovat täyttyneet?
4. Miten MPK:n koulutus- ja tukiyksiköitä (KOTU) voitaisiin tulevaisuudessa käyttää poikkeusolojen koulutuksessa sodan ajan joukkojen perustamiseen liittyen?

Alakysymykset:

1. Millä keinoilla olisi mahdollista lisätä reserviläisten kiinnostusta vapaaehtoiisiin harjoituksiin?
2. Mitkä ovat uudet painotukset tai suunnitelmat vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittämisessä tällä hetkellä?
3. Mitkä ovat vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen vaikutukset maanpuolustustahoon?
4. Onko lainsäädäntöpohjassa tai Puolustusvoimien normeissa reservin koulutusta haittaavia tai vaikeuttavia tekijöitä?
5. Onko puolustusvoimissa ymmärretty vapaaehtoisen maanpuolustuksen käytettävyys reservin koulutuksessa?

Kaikkiin tutkielman teon aikana itselleni esittämiini kysymyksiin ei tässä vaiheessa välttämättä löydy vastausta, vaan ne jäävät ”hautumaan” mieleeni, jotta voin tulevaisuudessa toteuttaa tutkivaa työtettä vapaaehtoisen maanpuolustuksen kontekstissa. Kaikkia esiinnousseita kysymyksiä ei myöskään ole kirjattu tutkielman kysymyksiksi. Modernin hermeneuttisen tutkimusmenetelmän kehittäjäksi esitytetty Hans-George Gadamer toteaa: ”Ratkaiseva tekijä, joka seuloa tieteessä esille todellisen tutkijan, on kyky nähdä kysymyksiä. Kysymysten näkeminen tarkoittaa kykyä murtaa vakiintuneita ennakkomieliä, jotka hallitsevat ajatteluamme ja tietoaamme suljetun, läpäisemättömän kerroksen tavoin.”¹⁶ Johtopäätöksissä tuon esille ilmiöi-

¹⁶ Nikander, Ismo, 2005, s.23.

tä tai asioita, jotka ovat ”piilossa” MPK:n tai puolustusvoimien organisaatiokulttuurissa tai -rakenteissa.

2.2 Tutkimuksen keskeiset käsitteet

Alla on esitetty tutkielman keskeiset käsitteet. Liitteessä 3 on esitelty muut läheisesti aihealueeseen liittyvät käsitteet. Käsitteet on määritelty osin Puolustusvoimien määritelmärekisterissä, kenttäohjesäännöissä tai normeissa. Joitakin käsitteitä olen pyrkinyt tarkentamaan esimerkiksi organisaatiomuutosten vuoksi.

Aluetoimisto (ALTSTO). Aluetoimistot ovat sotilasläänin esikunnan alaisia puolustusvoimien aluehallintoveranomaaisia. Aluetoimisto perustaa valmiutta kohottaessa maavoimien johdoportaan, sotilasalueen. Sotilasalueen esikuntaan kuuluva aluetoimisto jatkaa asevelvollisuuslain mukaisten asevelvollisuusalan tehtävien hoitamista poikkeusoloissa.¹⁷

1.1.2015 alkaen: Maavoimien joukko-osastoihin kuuluva, asevelvollisuusasioissa Maavoimien esikunnan alainen toimisto, jonka tehtävissä korostuvat asevelvollisuusasiat ja asiakaspalvelu, kutsuntojen toimeenpaneminen, paikallisjoukkojen operatiivinen suunnittelu ja maanpuolustuskoulutuksen koordinointi. ALTSTO käyttää julkista valtaa maakuntajakoon sidotulla toimialueellaan, joka on määritelty valtioneuvoston asetuksella.

Maanpuolustuskoulutusyhdistys (MPK). MPK on julkisoikeudellinen yhteisö, jonka jäsenjärjestöjä ovat: Kadettikunta ry, Maanpuolustuskiltojen liitto ry, Maanpuolustusnaisten Liitto ry, Naisten Valmiusliitto ry, Nylands Brigads Gille rf, Reserviläisliitto ry, Reserviläisurheiluliitto ry, Sininen Reservi ry, Sotilaskotiliitto ry, Suomen Lentopelastusseura SLPS ry, Suomen Metsästäjäliitto ry, Suomen Radioamatööriliitto ry, Suomen Rauhanturvaajaliitto ry ja Suomen Reserviupseeriliitto ry. MPK jakautuu kuuteen alueelliseen ja kahteen valtakunnalliseen (Meripuolustuspiiri ja Ilmapuolustuspiiri) maanpuolustuspiiriin.¹⁸

MPK:n julkisoikeudellisina hallintotehtävinä ovat:¹⁹

1. Järjestää vapaaehtoiseen maanpuolustukseen kuuluvaa sotilaallista koulutusta ja sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta sekä vapaaehtoista maanpuolustusta koskevaa tiedotusta ja valistusta.

¹⁷ Kenttäohjesääntö 7, 2011, s. 99.

¹⁸ Maanpuolustuspiirit, www.mpk.fi.

¹⁹ Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta 556/2007, 7§.

2. Kehittää naisten mahdollisuuksia osallistua vapaaehtoiseen maanpuolustukseen ja järjestää siihen liittyvää sotilaallista ja sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutusta.
3. Ohjata, tukea ja sovittaa yhteen jäsenjärjestöjen maanpuolustuskoulutusta.

Maakuntajoukot. Puolustusvoimien sodan ajan alueellisia joukkoja, joita on kaikkien puolustushaarojen joukkoluetteloissa. Maakuntajoukkojen määrä ja rakenne ratkaistaan operatiivisten tehtävien ja puolustushaarojen alueellisten tarpeiden sekä käytössä olevien resurssien mukaisesti. Maakuntajoukoissa reserviläisten vapaaehtoista sitoutumishalukkuutta hyödynnetään rekrytoinnissa, koulutuksessa sekä omatoimisessa harjoittelussa sodan ajan joukon koonpanossa. Maakuntajoukkoihin rekrytoidaan oman kotiseutunsa puolustamiseen sitoutuneita vapaaehtoisia reserviläisiä. Henkilösijoituksissa hyödynnetään reserviläisten paikallistuntemusta ja monialaista osaamista. Sotilasläänin komentaja vastaa maakuntajoukkojen henkilöstön sijoittamisesta, koulutuksesta ja toimeenpanosta.²⁰

Oman kokemukseni perusteella maakuntajoukkojen kautta kanavoituu paljon vapaaehtoisen maanpuolustuksen aktiivisuutta. Maakuntakomppanioihin sijoitetut reserviläiset toimivat usein aktiivisesti MPK:n kouluttajina muille puolustusvoimien sodan ajan joukoille.

Maanpuolustustahto. ”Tutkimuksen perusteella maanpuolustustahto voidaan siis määritellä yksilön vapaaehtoiseksi tahdoksi toimia kotimaansa hyväksi, joka kumpuaa tunteesta, että kansalaisia kohdellaan hyvin ja oikeudenmukaisesti. Tulokset vastaavat oikeudenmukaisuustutkimuksissa saatuja tuloksia siitä, että oikeudenmukainen kohtelu ennustaa myönteistä identiteettiä, joka taas ennustaa myönteistä asennetta ryhmää kohtaan sekä halukkuutta ponnistella ryhmän eteen.” (Tyler, Degoey & Smith 1996; Tyler & Blader, 2003).²¹

Puolustusvoimien MPK:lta tilaama koulutus (VEH). MPK:n johtama Lakiin vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta (556/2007) perustuva koulutustilaisuus, johon osallistuminen on reserviläisille vapaaehtoista. Osallistuessaan koulutustilaisuuteen (harjoitus) reserviläinen on Rikoslain 45 luvun (sotilasrikokset, 16.6.2000/559) alainen. Harjoitukset kohdennetaan puolustusvoimien sodan ajan joukoille. Maakuntakomppanioiden vapaaehtoinen koulutus toteutetaan pääosin tilatuilla kursseilla. Reserviläisen oikeudet ja velvollisuudet ovat samat kuin kertausharjoituksessa. Vapaaehtoisesta harjoituksesta ei makseta reserviläispalkkaa. Harjoitukset

²⁰ Kenttäohjesääntö 7, 2011, s. 102.

²¹ Myyry, Liisa, 2009, s. 60.

hallinnoidaan AVT-OPJO²² -järjestelmässä (asevelvollisten valvonta ja operatiivinen johtaminen) kuten puolustusvoimien järjestämät vapaaehtoiset harjoitukset (PVVEH) ja kertausharjoitukset. Kutsut koulutukseen lähettää aluetoimisto. Puolustusvoimat asettaa MPK:n toteuttavalle maanpuolustuspiirille tilaajavaatimukset. Kouluttajat ovat PV:n hallinnollisen määräyksen H112:n mukaisesti sitoumuksen tehneitä ja MPK:n sotilaskouluttajiksi hyväksytyjä henkilöitä²³. Puolustusvoimat asettaa harjoituksiin sotilaallisen jakson valvojan. Kyseisissä tapahtumissa voidaan käyttää puolustusvoimien sotavarusteeksi hyväksytyjä aseita ja ampuatarvikkeita.

Sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus. MPK:n johtama koulutustilaisuus, johon osallistuminen on reserviläisille vapaaehtoista. Koulutuksessa voidaan käsitellä ja harjoitella PV:n sotamateriaalilla PV:n asettaman valvojan valvonnassa. PV:n aseilla ei ole mahdollista suorittaa ammuntoja²⁴. Ilmoittautuminen harjoituksiin tapahtuu MPK:n internet-sivuilla. ALTSTO tai joukko-osasto voi lähettää sijoitetulle reserviläiselle kirjeen, jossa tiedotetaan, että MPK:n kurssitarjonnassa olisi hänen SA -sijoitustaan palveleva kurssi. Kurssista ei makseta päivärahaa eikä matkakorvauksia. Aluetoimiston päällikön päätöksellä kurssista voidaan myöntää korvaavia kertausharjoitusvuorokausia, jos kurssille osallistuminen palvelee reserviläisen SA -sijoituksen mukaista osaamisen kehittämistä. Sotilaallisia valmiuksia palvelevilla koulutuksella on oma tärkeä merkityksensä VMP:ssa. MPK:n puheenjohtaja Juha Korkeaon mukaan ne korostavat MPK:n asemaa ja merkitystä kansalaisjärjestönä²⁵. Lisäksi MPK:n hyväksytyt kouluttajat voivat niissä kehittää ammattitaitoaan puolustusvoimien tilaamia kursseja varten.

Vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus. Viranomaisten ohjaamaa ja tukemaa toimintaa, jolla kehitetään hallinnonalojen sekä kansalaisten valmiutta selvitä häiriötilanteista ja poikkeusoloista.

²² Torni-portaali, puolustusvoimien intranet: ”AVT-OPJO on asevelvollisuusalan tietojärjestelmä, joka sisältää osajärjestelmät seuraaviin toiminnallisuuksiin: asevelvollisten tietojen hallinta, henkilön tai kuljetusvälineen sijoittaminen, joukkotuotanto ja rauhanturva-alan henkilöasiat.”

²³ Pääesikunta, henkilöstöosasto: Hallinnollinen määräys, H112, Menettelytapa reservin kouluttajien valitsemiseksi puolustusvoimien MPK:lta tilaamissa koulutustapahtumissa, 16.5.2008, s. 5-8.

²⁴ Pääesikunta, Ohjauskirje: Reservin koulutusjärjestelmän uudistunut normiohjaus puolustusvoimissa, 2008, s. 3: ”PEHENKOS on pyytänyt asiaan liittyvää tulkintaa PEOIKOS:lta. Saadun vastauksen mukaan puolustusvoimilla ei ole mahdollisuutta toteuttaa sotilaalliseen jaksoon kuuluvia ammuntoja muulla perusteella kuin KH tai VEH.”

²⁵ Muistiinpanot: Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen piiripäälliköiden ja koulutus- ja tukiyksiköiden päälliköiden neuvottelupäivät 30.31.10.2013 Tuusulassa, MPK:n puheenjohtaja Juha Korkeaon puhe: ”Sotilaallisia valmiuksia palvelevaa koulutus ei saa unohtaa. Siinä korostuu MPK:n asetelma kansalaisjärjestönä. Tämä on sitä omaehtoista kouluttautumista.”

2.3 Lähdekritiikki

Tutkija ja pääosa haastateltavista toimivat tai ovat toimineet vapaaehtoisen maanpuolustuksen kentässä. Heille on voinut toimintansa kautta muodostua tiedostamattaan tutkittavasta asiasta todellisuutta positiivisempi näkemys. Haastateltavien voi olla vaikea tunnistaa VMP:n mahdollisia epätarkoituksenmukaisia toimintatapoja tai -malleja. Tämä korostuu etenkin arvioitaessa koulutuksen vaikuttavuutta ja kouluttajien pedagogisia valmiuksia.

Olen itse ollut osaltani mukana luomassa tutkielmassa käsiteltävää Varsinais-Suomen poikkeusolojen koulutuksen mallia (VS -malli), joka esitellään tämän tutkimuksen luvussa 8. Tiedostan, että minulla voi olla haasteena pitäytyä sitä käsitellessäni objektiivisena ja kriittisenä. Siksi olen valinnut hermeneuttisen lähestymistavan tutkittavaan aiheeseen, koska se antaa mahdollisuuden kokemusten kautta mahdollisuuden omaan tulkintaan.

3. TUTKIMUSMENETELMÄT

3.1 Yleistä

Tutkielma on luonteeltaan kvalitatiivinen, kuvaileva tutkimus, koska siinä kohteena on ihmisten kokema maailma ja sen tapahtumat²⁶. Kuvailevassa tutkimuksessa on tarkoitus esittää kuvauksia tapahtumista tai tilanteista, sekä dokumentoida ilmiöistä²⁷ keskeisiä, kiinnostavia piirteitä. Tutkimuksen näkökulma on holistinen eli pyrkimyksenä on vapaaehtoisen maanpuolustuksen eri osia tarkastelemalla ymmärtää sen kokonaisuutta. Tutkielma on luonteeltaan realistinen ja empiirisesti informaatioon suhtautuva²⁸, koska tutkijalla on kohtuullisen hyvät perustiedot ja kokemus vapaaehtoisen maanpuolustuksen kentästä aluehallintotasolla useiden vuosien ajalta. Nämä tiedot tukevat osaltaan tutkielman substanssin käsittelyä.

Tutkimus kuuluu asevelvollisuusjärjestelmän aihealueeseen ja kytkeytyy Maanpuolustuskorkeakoulun johtamisen- ja sotilaspedagogiikan laitoksen johtamisen nelikenttämalliin (Aalto 2005) seuraavasti:²⁹

Kuvio 5. Johtamisen keskinäisriippuvuus, (Aalto 2005).

1. Leadership (ihmisten johtaminen): Ihmisten johtamisen tärkein tekijä on vuorovaikutus johdettavien ja alaisten välillä. Tämä liittyy tutkielman aihealueeseen, esimerkiksi millä tavoin MPK:n vapaaehtoiskouluttajia johdetaan MPK:n tai PV:n toimesta. Tärkeänä kokonaisuutena kouluttajana kehittymisen kannalta on minkälaista palautetta kouluttajat saavat, opettavilta, vertaisilta ja vapaaehtoisten harjoitusten puolustusvoimien asettamilta valvojilta.

²⁶ Varto, Juha, 1992, s. 23.

²⁷ Varto, Juha, 1992, s. 85: "Ilmiö on se merkitys, joka tutkimuskohde on tutkijalle."

²⁸ Hirsijärvi, Sirkka (et.al). 1992, s. 11: "Empiirinen tutkimus perustuu siihen, että tutkija pyrkii ratkaisemaan ongelmat keräämässä tai muutoin saamansa havaintoaineksen pohjalta."

²⁹ Virta, Jami, 2008, s. 22 - 23. Olen täydentänyt Aallon (2005) nelikenttämallin pohjalta, miten osa-alueet kuuluvat tutkielmani aihealueeseen.

2. Management (asioita koskeva päätöksenteko ja johtamisen prosessien hallitseminen): Tähän kenttään liittyvät ne asiat, joilla luodaan materiaaliset resurssit vapaaehtoisen maanpuolustuksen toteuttamiseksi.

3. Organisaatiokulttuurin liittyy se, miten VMP:n toteuttamisessa PV:ssa ja MPK:ssa organisatorisesti toimitaan. Tärkeänä kokonaisuutena on osaamisen kehittäminen ja oppiva organisaatio, johon kouluttajien ammattitaito ja sen kehittäminen kuuluvat. Puolustusvoimat pyrkii toimimaan sotilaskoulutuksessa oppivan organisaation mallin mukaisesti. Toiskallion (2002) mukaan: ”Kaikessa hyvään laatuun pyrkivässä toiminnassa ja tekemisessä on keskeisessä asemassa jatkuvaan oppimiseen pyrkiminen. Puolustusvoimat pyrkii noudattamaan tätä ohjetta ja sen vuoksi onkin ollut havaittavissa koulutuskulttuurin muutoskehitystä. Tässä kontekstissa kulttuurilla tarkoitetaan niitä arvoja ja periaatteita, jotka ohjaavat toimintaa ja tapaa toimia”³⁰.

4. Organisaatorakenne on väline, jonka avulla määritetään työnjako, käskyvalta ja yhteistoimintasuhteet. MPK:n ja PV:n välillä on strateginen kumppanuus. Molemmissa käsiteltävissä organisaatioissa rakenteena on sotilaallisesti hierarkkinen linjaorganisaatio.

Tutkimusaineistona käytän kirjallisuus- ja asiakirjalähteitä, teemahaastatteluja ja omaa pohdintaa Varsinais-Suomen aluetoimistossa alueupseerina toimiessani saamieni kokemusten pohjalta. Henkilökohtaiset kokemukseni aiheesta toimivat omana subjektiivisena ja kokemusperäisenä tietona. Haastattelut toimivat myös osaltaan aineiston hakumenetelmänä.³¹ Tutkimusstrategia muotoutuu aineistotriangulaatioksi edellä mainittuja lähde- ja tausta-aineistoja yhdistettäessä. Triangulaatiolla tarkoitetaan erilaisten aineistojen, teorioiden, mallien, tutkimusmenetelmien ja tieteenalojen yhdistämistä samassa raportissa³².

3.2 Moderni hermeneutiikka

Tutkielmassa käytetään hermeneuttista todellisuuden tulkintaa, sillä kyseinen suuntaus korostaa tutkijan tulkintaa tutkittavasta asiasta tai ilmiöstä.³³ Hermeneutiikka on ymmärtämistä ja tulkintaa korostava suuntaus filosofiassa. Varron (1992) mukaan: ”Siinä on kyse kehästä, koska ymmärtäminen aina lähtee tietyistä lähtökohdista ja palaa takaisin niiden oivaltamiseen ja ymmärtämiseen.”³⁴ Tällä tarkoitetaan sitä, että hermeneutiikassa tutkitaan asioita, joita voi pitää merkitysten kokonaisuutena. Hermeneutiikka antaa siis tutkijalle vapauden tulkita todel-

³⁰ Toiskallio, Jarmo, Kalliomaa, Mika, Halonen, Pekka, Anttila, Jussi, 2002, s. 14 – 15.

³¹ Virta, Jami. 2008, s. 19.

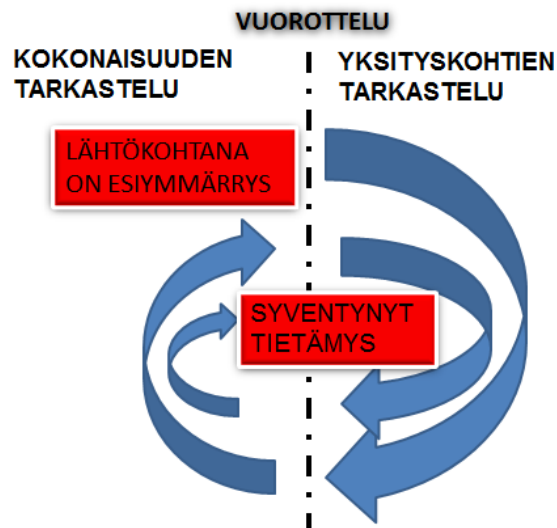
³² Virta, Jami, 2008, s. 36.

³³ Kakkuri-Knuutila, Marja-Liisa, Heinlahti, Kaisa, 2006, s. 33.

³⁴ Varto, Juha, 1992, s. 69.

lisuutta omiin kokemuksiin ja näkökulmiinsa perustuen. ”Gadamer ei siis väitä tieteen olevan objektiivista ja arvovapaata, vaan hänen mukaansa tulkitsijan kuuluu tutkittavaan, eikä (ihmis)tieteessä näin ollen voi olla puolueetonta tarkastelijaa.”³⁵

Lähden kokemustaustani mukaisesta esitietämyksestäni ja esiymmärryksestä tarkastelemaan aihetta kokonaisuuden tarkastelusta yksityiskohtien tarkasteluun vuorotellen. Jatkan prosessia, kunnes uusia oivalluksia ei enää synny ja olen tavoittanut menetelmilläni itselleni mahdollisen syvemmän ymmärryksen, mikä tutkielman tekijän tämänhetkisellä tietopohjalla on mahdollista. Tiedostan, että tämä on ammatilliseen asiantuntijuuteen liittyvää oppimista ja tietopohjan kasvattaminen on vuosien prosessi.

Kuvio 6. Tutkijan hermeneuttinen spiraali, Kuokkanen 2013.

Olen perehtynyt tutkittavaan aihepiiriin työni kautta toimiessani Länsi-Suomen sotilasläänin Varsinais-Suomen aluetoimiston (VSALTSTO) vapaaehtoisen maanpuolustuksen osatoesiupseerina 1.1.2008 - 12.9.2011. Kyseisessä tehtävässä saadut tiedolliset ja taidolliset valmiudet toimivat minulla hermeneuttisen tutkimusmenetelmän mukaisena esitietona ja esiymmärryksenä tutkittavasta aihepiiristä. Nykyisessä operatiivisen alan tehtävässäni osaltani suunnittelen vapaaehtoisen maanpuolustuksen käytettävyyttä paikallispuolustusyksiköiden koulutuksessa sekä toimin harjoitusten valmistelijana ja valvojana.

Tämä on kolmas Maanpuolustuskorkeakoululla tekemäni opinnäytetyö, jossa käytän hermeneuttista metodia. Ensimmäinen oli kandidaatin tutkielma ”Tilannejohtaminen kriisinhallintaoperaatioissa” vuonna 2005, ja toinen oli pro gradu -tutkielma ”Tilannejohtaminen kriisinhallintaoperaatioissa - Johtamisen kokonaisuus tilannejohtamisessa kriisinhallintaoperaatioissa” vuonna 2007.

³⁵ Leppälahti, Merja, 2004, s. 3.

3.3 Tutkimuksen toteutus

Olen vuoden 2013 syksyn aikana kerännyt ja tutustunut aihealueesta olevaan asiakirja- ja lähdemateriaaliin. Sain mahdollisuuden osallistua 30. - 31.10.2013 MPK:n piiri- ja KOTU -päälliköiden valtakunnallisille neuvottelupäiville Tuusulassa. Siellä käsiteltiin muun muassa MPK:n tämänhetkistä tilannetta ja tulevaisuuden suunnitelmia. Tilaisuuteen osallistuminen tuki hyvin tutkielman tietopohjan syventämistä.

Olen tehnyt tätä tutkielmaa varten viisi haastattelua. Neljä haastattelua on nauhoitettu, nauhoitteet on litteroitu kirjalliseen muotoon ja ne ovat tutkielman tekijän hallussa. Yhdestä haastattelusta on käsinkirjoitetut muistiinpanot. Haastateltaville taataan anonymiteetti eli heidän nimiään ei tuoda esille lähdeluettelossa. Heidät esitetään muodossa H1, H2 ja niin edelleen. Tämä tehdään sen vuoksi, että haastateltavien ei tarvitse miettiä antamiensa lausuntojen jälkiseurauksia esimerkiksi henkilösuhteiden osalta. Näin on mahdollista saada aihealueesta esiin myös sellaisia seikkoja, joita henkilöt eivät omalla nimellään esiintyessään tosi julki. Liitteenä 4 on teemahaastattelujen runko. Haastattelut toteutettiin runkoa mukailleen, mutta kysymysten järjestys ja muoto muuttuivat.³⁶

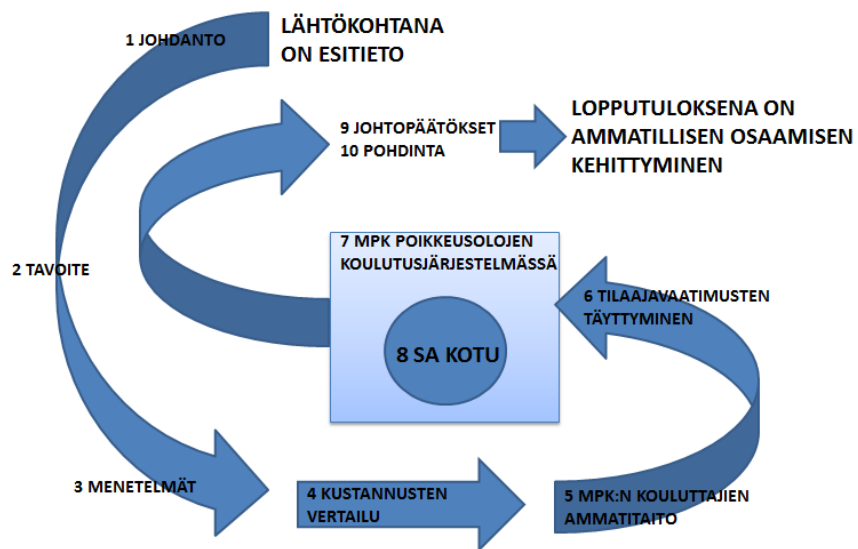
Käsittelen tutkielmassa MPK:n käytettävyyttä reservin kouluttamisessa maavoimissa, koska maavoimat suurimpana puolustushaaran tilaa määrällisesti eniten vapaaehtoisia harjoitusvuorokausia MPK:lta. Maavoimien komentaja on asettanut tavoitteeksi, että vuonna 2014 MPK:lta tilataan koulutusta 12 000 vuorokautta ja 190 koulutustapahtumaa kumppanuussopimuksen perusteella.³⁷ Tutkielmassa käsitellään vain sotilaallisen koulutuksen osuutta MPK:n koulutusten kokonaistarjonnasta.

Tutkielman esimerkkiharjoituksina käytän Varsinais-Suomen aluetoimiston Lounais-Suomen maanpuolustuspiiriltä tilaamia vapaaehtoisia harjoituksia. AVT-OPJO:n käyttäjäoikeuksillani pystyn analysoimaan tietojärjestelmään tallennettua MPK:lta tilattujen harjoitusten informaatiota. AVT-OPJO:n tiedot ovat suojaustasoluokiteltuja (ST III), mutta tutkielmassa en käsittele informaatiota siten, että tutkielmaa olisi tarpeen turvallisuusluokitella

Alla olevalla kuviolla esitän tutkielman rakenteen. Tutkielman edetessä päivitin sitä joiltain osin. Kuviota hyväksikäyttämällä pyrin viemään tutkimusprosessia johdonmukaisesti eteenpäin ja säilyttämään ”punaisen langan” käsissäni.

³⁶ Hirsijärvi, Sirkka (et.al), 2001, s. 195.

³⁷ Maavoimien vuosien 2014 - 2018 toimintasuunnitelma, maavoimien komentajan linjaukset, liite 2, s. 3, ST IV.

Kuvio 7. Tutkielman rakenne, Kuokkanen 2013.

Luvuissa 1, 2 ja 3 esitetään tutkielman taustoittava aineisto, menetelmät ja tutkielman toteuttaminen. Luvussa 4 käsitellään taloudellisia resursseja ja verrataan MPK:lta tilattuja harjoituksia, puolustusvoimien vapaaehtoisia harjoituksia ja kertausharjoituksia. Luvussa 5 kuvataan MPK:n sotilaskouluttajien ammattitaitoa ja sen kehittämistä. Aiheen käsittely tässä järjestyksessä on mielestäni luontevaa, koska kouluttajien ammattitaidolla on keskeinen merkitys tilaajavaatimusten täyttymisessä. Luvussa 6 käsitellään tilaajavaatimusten toteutumista, eli millä tavoin koulutetuille SA -joukoille on kehittynyt poikkeusoloissa tarvittavia sotilaallisia tietoja ja taitoja. Luvussa 7 käsitellään yleisesti poikkeusolojen koulutusjärjestelmää ja MPK:n käytettävyyttä siinä. Luvussa 8 on keskeisenä tarkoituksena kuvata lukijalle Varsinais-Suomen poikkeusolojen koulutuksen malli (VS -malli). Tämä on mielestäni tutkielman ydin ja sen tärkein luku, koska luvussa kuvataan tutkielman otsikon mukaisesti, miten reserviläinen opettaa sotilaallisia taitoja toiselle reserviläiselle poikkeusoloja varten. Luku 9 on johtopäätökset, johon olen pyrkinyt perustellusti argumentoimaan³⁸ mahdollisia kehittämissuhteita. Luku 10 on pohdinta, jossa käsitelen tutkimusprosessin aikana esille tulleet haasteet ja mahdolliset jatkotutkimusaiheet.

³⁸ Kakkuri-Knuutila, Marja-Liisa, Heinlahti, Kaisa, 2006, s. 14: ”Argumentti tarkoittaa ensiksikin perustelua ja toiseksi perustelua ja väitettä yhdessä.”

4. MPK:LTA TILATTUJEN KURSSIEN KUSTANNUKSET VERRATTUNA KERTAUSHARJOITUKSIIN

4.1 Yleistä

MPK:lla on noin 2000 vapaaehtoista reserviläiskouluttajaa. Vuonna 2012 he antoivat valtakunnallisesti koulutusta 46 500 kurssille osallistujalle. MPK:n ja puolustusvoimien välisen koulutus sopimuksen perusteella puolustusvoimat maksaa koulutuksesta vuosittain noin 1 000 000 euroa.³⁹ Puolustusvoimien tilaaman koulutuksen laskutus tapahtuu suoritusperusteisesti ja puolustushaarakohtaisesti, ja laskutusperusteena ovat koulutustapahtumat ja niiden omakustannusarvoa vastaava hinta⁴⁰. Omakustannusarvo on laskutusperusteena sen takia, että MPK on taloudellista voittoa tavoittelematon julkisoikeudellinen yhteisö. Yksi keskeinen koulutuksen kustannustehokkuutta lisäävä tekijä on se, että MPK:n reserviläiskouluttajat työskentelevät vapaaehtoisesti ilman palkkausta.

Varsinais-Suomen aluetoimisto on tilannut vuosina 2008 - 2013 MPK:lta sotilaallista koulutusta vuosittain keskimäärin 3700 vuorokautta. Tämä on aluetoimistoja valtakunnallisesti verrattaessa keskimääräisellä tasolla. Vuodelle 2014 VSALTSTO:ssa on suunniteltu kertausharjoituksia 280 vuorokautta, joiden järjestämiseen on esitetty käytettäväksi 50 000 euroa. MPK:lta on tilattu koulutusta 3720 vuorokautta, joiden toteuttamiseen budjetissa on suunniteltu käytettäväksi 140 000 euroa.⁴¹ Tämä esimerkki kuvaa hyvin eri harjoitustyyppien koulutusvuorokausien kustannusten välistä suhdetta.

Vuonna 2013 VSALTSTO tilasi MPK:lta (Lounais-Suomen maanpuolustuspiiri) 15 harjoitusta.⁴² Niistä seitsemän oli suunnattu Varsinais-Suomen sotilasalueen SA -joukoille. Loput olivat kouluammunnanjohtajakoulutusta (5 kpl) ja reserviläisten rekrytointitilaisuuksia (3 kpl). Varsinais-Suomen aluetoimiston perustamisvastuulla oleville SA -joukoille kohdennettuihin harjoituksiin osallistui 598 reserviläistä. Tähän lukuun sisältyvät myös MPK:n kouluttajat. Kutsuja näihin SA -joukoille kohdennettuihin koulutustapahtumiin lähetettiin yhteensä 2167 kappaletta. Kutsutuista harjoituksiin osallistui 27,6 %. Haastattelujen perusteella tämä on hy-

³⁹ MPK, Lounais-Suomen maanpuolustuspiiri, Piiripäällikkö Mauri Ikonen: Power Point- esitys, VISIO 2020, 13.3.2013.

⁴⁰ MPK, suunnitelma, MAANPUOLUSTUSKOULUTUSYHDISTYKSEN TOIMINTA VUONNA 2014, Helsinki, marraskuu 2013, s. 1.

⁴¹ MAAVE, suunnos, MAAVTOSU 2013-2017, TKI1907/7.11.2012, liite 5.2.5, Maavoimien harjoitusten yhteenveto vuonna 2013, STII.

⁴² AVT-OPJO:ssa olevat harjoitukset, 01.01.2013-31.12.2013, johtajana VSALTSTO: 943113901, 923113153, 923113152, 923113151, 923113145, 923113144, 923113143, 923113142, 923113141, 923113134, 923113133, 923113132, 923113131, 923113122, 923113121.

vin lähellä valtakunnallista keskiarvoa⁴³. VSALTSTO:n tilaamalla kursseilla miehistön osuus osallistuneista oli vain 8,9 %. Kaikki VSALTSTO:n tilaamat kurssit oli kohdennettu perustamistehtäväluettelon (PTL) mukaisille SA -joukoille. Haastateltava H4 toi esille väitteen, että näin ei valtakunnallisesti aina toimita. Omat havaintoni tukevat tätä. Tilattua koulusta käytetään maanpuolustustapahtumien järjestämiseen ja esi-ilmoittautuminen tapahtuu MPK:n tietojärjestelmässä. Tutkielman tekijä ei voi vahvistaa eikä kieltää kyseisen toimintatapamallin mahdollista olemassaoloa.

Seuraavassa alaluvussa vertaan kertausharjoitusten ja MPK:lta tilattujen kurssien (VEH) kustannuksia. Tavoitteena on selvittää, mitkä ovat tilattujen kurssien todelliset kustannukset verrattuna kertausharjoituksiin.

4.2 Kustannusten muodostuminen

Vapaaehtoisten harjoitusten ja kertausharjoitusten kustannusten vertailu on verraten yksinkertaista. Olen käyttänyt laskentaperusteena puolustusvoimien Excel-taulukkoa⁴⁴, joka laskee yhteen muodostuvat kustannukset todellisilla laskentaperusteilla. Tutkielman esimerkkivertailussa harjoituksena on kaksi samansisältöistä kolmen vuorokauden mittaista yksikön harjoitusta, joissa osallistujamäärä on määritetty 150 reserviläiseksi. KH järjestetään arkipäivinä ja VEH viikonloppuna alkaen perjantaina klo 17.00 ja päättyen sunnuntaina klo 18.00. Harjoituskustannusten osalta tämänkaltainen viikonloppu harjoitus aiheuttaa esimerkiksi päivärahojen osalta kolmen vuorokauden kustannukset. Tämä aikataulutus on laadittu sen perusteella, että arkipäivinä järjestettävään VEH:een ei tulisi osallistujia. Työnantajalla ei ole lakiin perustuvaa velvollisuutta päästää työntekijää osallistumaan VEH:een toisin kuin KH:een.⁴⁵ VEH:n kokonaiskustannukset ovat 22 454 euroa, kun taas KH:n kokonaiskustannukset ovat huomattavasti suuremmat 51 110 euroa.

Molemmissa esimerkkiharjoituksissa samansuuruisia kustannuseriä ovat:

- Muonituskustannukset: reserviläisten yksi muonitusvuorokausi (aamupala, lounas, päivällinen ja iltapala) maksaa Leijona cateringilta tilattuna 18,50 euroa.
- Ajoneuvo- ja polttoainekustannukset molemmissa esimerkkiharjoituksissa ovat 6547 euroa. VSALTSTO:lla ei ole hallinnassaan PV:n ajoneuvoja, joten ajoneuvot vuokrataan puitesopimuksen määrittelemistä autovuokraamoista.

⁴³ Haastattelu, H1, : ”Vaikka VEH:iin ei saada koko yksikköä, on se parempi kuin ei mitään.” Haastattelu, H2, kasetti ja litterointi on tutkielmantekijän hallussa: ”Meillä on tullut SA -joukkojen VEH:iin 20 % maksimissaan 30%.” ja Haastattelu, H3, kasetti ja litterointi on tutkielmantekijän hallussa: ” Ehkä 10 tai 20 prosenttia.”

⁴⁴ Liitteet 5 ja 6.

⁴⁵ Asevelvollisuuslaki 1438/2007, 50§.

- Reserviläisten matkakorvaukset julkisten liikennevälineiden mukaisesti maksettuna kilometrikorvauksena. Kokemusten perusteella Varsinais-Suomen alueella tämänko-koisten harjoitusten matkakorvaukset ovat olleet keskimäärin 3750 euroa.

Suurin yksittäinen kustannus KH:ssa on reserviläispalkkojen ja päivärahojen osuus 28 869 euroa, kun taas VEH:ssa reserviläisten päivärahojen osuus on vain 2250 euroa. KH:ssa henkilökunnan sotaharjoituskustannukset ovat 3395 euroa laskettuna kuuden harjoituksessa koulut-tavan kantahenkilökuntaan kuuluvan mukaisesti. VEH:ssa sotaharjoituskustannukset ovat 1357 euroa laskettuna kahden henkilökuntaan kuuluvan mukaisesti. Heistä toinen toimii har-joituksen vääpelinä ja toinen valvojana.

Maavoimien esikunnan vuosien 2014 - 2018 toimintasuunnitelman mukaisesti tilatulla kurs-silla voi olla pääsääntöisesti kaksi puolustusvoimien palkattuun henkilökuntaan kuuluvaa⁴⁶. Omien ja haastateltavien kokemusten mukaan tätä ei aina noudateta. Usein tilatuilla kursseilla on ollut useampia palkattuun henkilökuntaan kuuluvia kouluttajia. Tällöin lähestytään PV:n kouluttajamäärällisesti KH:n kouluttajamäärää. Syitä siihen, miksi MPK:lta tilatuilla kurseil-la on ollut useampi kuin kaksi PV:n henkilökuntaan kuuluvaa, ovat mm.:

- Harjoituksen määritellyn sisällön takia, esimerkiksi 1) köysi- ja voimankäyttökoulu-tuksen kouluttajalla tulee olla siihen päiväkäsytetty oikeus, tai 2) kun harjoituksessa liikutaan yleisillä teillä panssaroiduilla ajoneuvoilla, jolloin pitää olla erillinen liiken-neturvallisuusupseeri.
- MPK:n reserviläiskouluttajien ammattitaito ei riitä kouluttamaan vaadittavaa erityis-taitoa, esimerkiksi aselajin vaatimaa erityisosaamista.

Kokemusteni mukaan MPK:lta tilatun koulutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa tehdään määrällisesti huomattavasti enemmän työtunteja kuin KH:n osalla. Reserviläiskouluttajia tu-lee ohjeistaa ja harjoituksen suunnittelua valvoa, jotta saadaan tilatun mukaista koulutusta. Yhden harjoituksen toteuttamista varten järjestetään vähintään neljä suunnittelutilaisuutta vuoden aikana ennen harjoitusta. Tilaisuudet järjestetään virka-ajan ulkopuolella, koska suu-rin osa reserviläiskouluttajista on työelämässä. Tämä aiheuttaa suunniteluja- ja valmistautu-misprosessissa mukana oleville ja harjoituksissa valvojina toimiville sotilashenkilöille haitta-töitä.

⁴⁶ Maavoimien esikunta, Maavoimien vuosien 2014 - 2018 toimintasuunnitelma, MJ32365, 6.11.2013, liite 5.2, s. 13, ST IV.

4.3 Johtopäätökset

Havaintojeni ja haastattelujen mukaan MPK:n tilatut kurssit muistuttavat joissakin tapauksissa puolustusvoimien itsensä järjestämiä vapaaehtoisia harjoituksia (PVVEH) esimerkiksi koulutukseen osallistuvan henkilökunnan määrän osalta. Maakuntajoukkoihin sijoitettujen reserviläisten osallistuminen vapaaehtoisiin harjoituksiin on huomattavasti aktiivisempaa, koska muutoinkin niihin kuulumisen perustuu vapaaehtoisuuteen.

Kuten aikaisemmin toin kohdassa 1.2 esille, MPK:lta tilatuilla kursseilla (VEH) ei saada koulutukseen joukkokokonaisuuksia. Tämä on MPK:lta tilattujen kurssien keskeisin haaste. Tältä osin Lain vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta 18 §:n tahtotila ei toteudu. Laissa määritellään, että ”koulutetaan asevelvollisia vaativampiin tehtäviin, perehdytetään asevelvolliset sotilaallisessa maanpuolustuksessa tapahtuneisiin muutoksiin sekä harjoitetaan joukkokokonaisuuksia niille suunnitelluissa kokoonpanoissa.”

5. MPK:N SOTILASKOULUTTAJIEN AMMATTITAITO JA SEN KEHITTÄMINEN

5.1 Yleistä

Puolustusvoimien MPK:lta tilaamalla kursseilla kouluttajana toimivilta vaaditaan aluetoimiston päällikön myöntämä oikeus. Kouluttajien tulee olla Suomen kansalaisia ja laissa määritetty palveluvollisuus koskee vain Suomen alueella tapahtuvaa toimintaa⁴⁷. Näiden kurssien kouluttajien valinnan menettelytapa on määritelty pääesikunnan hallinnollisessa määräyksessä HE112:ssa. Määräyksessä on valinnalle neljä kriteeriä:⁴⁸

1. Palveluskelpoisuusluokka: Tulee olla A tai B.
2. Nuhteettomuus: Ennen sitoumuksen ja kouluttajataso määrittämistä PE:n tutkintaosasto tekee reserviläisen suostumuksella hänestä suppean turvallisuusselvityksen.
3. Asenteellinen sopivuus: ”Puolustusvoimien kannalta myönteisen asenteen omaava kouluttaja tarkoittaa innostunutta, kehityshaluista ja oppimiskykyistä reserviläistä, joka omalla toiminnallaan pyrkii koulutuksen laadun ja siitä saatavan hyödyn parantamiseen.”⁴⁹
4. Kouluttajan osaamisvaatimus: Kouluttajataidollisen arvioinnin ja suoritettujen kouluttajakoulutusten (MPK:n kouluttajaohjelma tai PV:n järjestämä kouluttajakurssi) perusteella sitoumuksen tehneelle määritetään kouluttajataso. Kouluttajatasoja on kolme, jotka ovat: 1. ryhmätaso, 2. joukkue-taso ja 3. perusyksikkötaso/koulutustapahtuman pääkouluttaja. Tasoilla 2 ja 3 pitää olla suoritettuna RUK:n järjestämä kouluttajakurssi. Aluetoimiston päällikkö hyväksyy esittelyn perusteella reserviläiselle kouluttajataso kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

MPK on nimensä mukaisesti koulutusorganisaatio ja sen päätoiminto on koulutus. Vuoden 2014 toimintasuunnitelman mukaisesti MPK pyrkii: ”Parannetaan koulutuksen laatua tehostamalla kouluttajien koulutusta.”⁵⁰ MPK:n johtaja- tai päällikkötason tehtävissä toimivista osalla on ammattisotilaan tausta (EVP, ei vakinaisessa palveluksessa). Haastatteluissa tuotiin esille, että ammattisotilastaustaisten henkilöiden rekrytointi MPK:n kouluttajiksi on erittäin tärkeää⁵¹. Omien kokemusteni perusteella heitä toimii MPK:ssa esikuntatekniikka- ja etenkin aselajikouluttajina esimerkiksi viesti-, kuljetus- ja kranaatinheitinkoulutuksessa. Kertaushar-

⁴⁷ Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta 556/2007, 28§.

⁴⁸ Pääesikunta, henkilöstöosasto: Hallinnollinen määräys, H112, Menettelytapa reservin kouluttajien valitsemiseksi puolustusvoimien MPK:lta tilaamissa koulutustapahtumissa, 16.5.2008, s. 2–4.

⁴⁹ Pääesikunta, henkilöstöosasto: Hallinnollinen määräys, H112, Menettelytapa reservin kouluttajien valitsemiseksi puolustusvoimien MPK:lta tilaamissa koulutustapahtumissa, 16.5.2008, s. 4.

⁵⁰ MPK, suunnitelma, Maanpuolustusyhdistyksen toiminta vuonna 2014, 2013, LIITE1, s. 13.

⁵¹ Haastattelu, H: ”kouluttajiksi rekrytoinnissa (MPK:n kursseille), siinä voisi tehdä yhteistoimintaa, jotta saadaan EVP –henkilöstöä kouluttajiksi.”

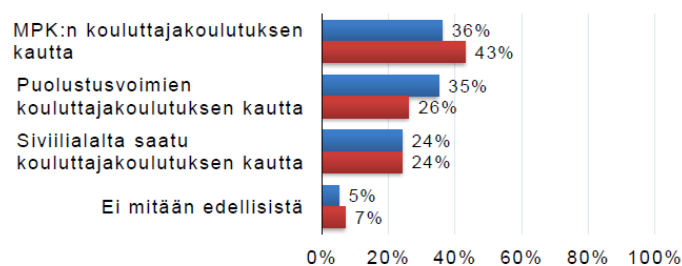
joitusten vähydestä johtuen EVP -henkilöstö voisi ylläpitää sotilaallista ammattitaitoaan vapaaehtoisissa harjoituksissa.

MPK:n hyväksytyillä sotilaskouluttajilla on mahdollisuus kuitata käyttöönsä kotona säilytettyväksi Puolustusvoimien suojavaatetus (maastopuku m/91 tai m/05). Kouluttajat voivat käyttää sotilaspukua osallistuessaan vapaaehtoiseen maanpuolustuskoulutukseen liittyvään Puolustusvoimien johtamaan tapahtumaan⁵². Havaintojeni mukaan sotilaspuvun käytöllä on motivoiva vaikutus kouluttajiin. He tuntevat kuuluvansa tiiviisti Puolustusvoimien koulutusjärjestelmään.

5.2 MPK:n sotilaskouluttajien koulutusjärjestelmät

Omien kokemusteni perusteella henkilöt, jotka ovat suorittaneet reservin täydennyskoulutusjärjestelmässä miehistöstä aliupseeriksi tai aliupseerista upseeriksi -koulutuksen⁵³, ovat aktiivisia toimijoita myös MPK:n kouluttajina. Kuviossa 8 esitetään Varsinais-Suomen KOTU:n vuoden 2013 kouluttajakyselyn tulosten perusteella laadittu taulukko, jonka mukaan miespuolisista (sininen palkki) kouluttajista 36 % ja naispuolisista kouluttajista (punainen palkki) 43 % on saanut kouluttajaosaamisensa MPK:n kouluttajakoulutuksen kautta.

* 5. Olen hankkinut kouluttajaosaamiseni pääasiassa

Kuvio 8. Kouluttajaosaaminen, Lounais-Suomen maanpuolustuspiiri.

Maavoimat kouluttaa keskitetyssä kertausharjoituskoulutuksessa MPK:n kouluttajien valmiuksia. Puolustusvoimien antamassa koulutuksessa reserviläisellä on mahdollisuudet saada normeihin perustuvia oikeuksia, joihin liittyy vastuuta. Tämän kaltaisia oikeuksia ovat muun muassa oikeus toimia ammunnanjohtajana kiväärikaliberisilla aseilla suoritettavissa koulutuskokouksissa ja fyysisen toimintakyvyn testaajaoikeus. Näiden oikeuksien tarve tuotiin esille haastatteluissa.

⁵² Pääesikunta, Logistiikkaosasto, reserviläisten sotilaspuvut, 2008, s. 1.

⁵³ Reservin täydennyskurssit, www.puolustusvoimat.fi. ”Puolustusvoimat kouluttaa miehistöön kuuluvia reserviläisiä aliupseereiksi sekä reservin aliupseereita reservin upseereiksi koulutuskokonaisuuksina, jotka ovat osa uudistuvaa reservin koulutusjärjestelmää.”

”Kehitetään toimintaa, siten niin, että saadaan niitä ammuttajaoikeuksia, MPK:n kouluttajille ja reserviläisille. Ja sitä kautta se meidän osaaminen kasvaa ja PV pystyis sitä enemmän hyödyntään.”⁵⁴

Vuonna 2014 Reserviupseerikoulu järjestää kaksi kertausharjoitusta (aselajikouluttajakurssi ja kouluttajakurssi) MPK:n vapaaehtoiskouluttajille. Kurssit on tarkoitettu MPK:n koulutus- ja tukiyksikön kouluttajien valmiuksien parantamiseen.⁵⁵ Harjoituskertomuksen perusteella vuoden 2013 RUK:n järjestämä aselajikouluttajakurssi onnistui hyvin.⁵⁶

MPK on lähtenyt rohkeasti käyttämään PVMOODLE -järjestelmää koulutuksen apuvälineenä. Koulutuksessa on pisimmälle edennyt tässä vaiheessa Kaakkois-Suomen maanpuolustuspiiri, jonka toimesta järjestetään yhdessä Reserviläisliiton kanssa PVMOODLE:n käytön perus- ja jatkokursseja. Pidetyistä harjoituksista saadaan MOODLE:n kautta osallistujilta välitön palaute harjoituksesta. MPK:n koulutussuunnittelija Heidi Laukkasuo mukaan: ”Moodle-ympäristössä vastuuopettajan ja opettajan roolissa toimivien koulutusta tulee jatkaa ja tehostaa, jotta verkko-oppimisolusta saadaan tehokkaaseen käyttöön ja aidosti osaksi koulutuksen keinovalikoimaa.”⁵⁷ Vuodesta 2014 alkaen MPK keskittää oman kouluttajakoulutuksensa PVMOODLE:en. Esimerkiksi kouluttajakurssi 2:lle voi osallistua paikallisen aluetoimiston esityksestä koko valtakunnasta. Osa opinnoista suoritetaan PVMOODLE:ssa ja lähiopetuspäivät pidetään Haminassa. Vuoden 2014 tammikuussa alkaneen perusammuntojen johtajakurssin teoriaopinnot suoritetaan PVMOODLE:ssa ja lähiopetuspäivät järjestetään Vekarajärvellä syyskuussa 2014. Myös alueellisesti on mahdollista kouluttaa kouluammunnan johtajaoikeuksia sitoumuksen tehneille ja kouluttajiksi hyväksytyille reserviläisille. Esimerkiksi VSALTSTO on tilannut Lounais-Suomen maanpuolustuspiiriltä vuonna 2014 yhteensä viisi ammunnan johtajaoikeuksiin tähtäävää koulutustapahtumaa.

5.3 Johtopäätökset

MPK järjestää vuonna 2014 valtakunnallisesti erilaista kouluttajakoulutusta kaikkiaan noin 3000 vuorokautta.⁵⁸ Tämä on huomattava panostus reservin osaamisen kehittämiseen. Mielestäni se tulee parantamaan MPK:n sotilaskouluttajien ammattitaitoa ja tätä kautta nostaa MPK:lta tilattujen kurssien laatua. Toimintaan ei haluta mukaan niin sanottuja ramboja, jotka

⁵⁴ Haastattelu, H1.

⁵⁵ Maavoimien vuosien 2014 - 2018 toimintasuunnitelman liite 5.2, s. 11, ST IV.

⁵⁶ Reserviupseerikoulu, kertomus, Aselajikouluttajakurssi 2013 harjoituskertomus, 2013 s. 3: ”Harjoitus onnistui kokonaisuudessaan hyvin. Hyvään lopputulokseen pääsy onnistui etenkin motivoituneiden reserviläisten ja etenkin hyvän ammattitaidon omaavien kouluttajien johdosta.”

⁵⁷ Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen piiripäälliköiden ja koulutus- ja tukiyksiköiden päälliköiden neuvottelupäivät, koulutussuunnittelija Heidi Laukkasuo Power Point -esitys, PVMOODLE:n käyttö koulutuksessa, 31.10.2013 Tuusulassa.

⁵⁸ MPK, suunnitelma, Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toiminta vuonna 2014, 2013, s. 13.

ovat sairaanloisen kiinnostuneita aseista ja sotilasvaatteista. Tämä liittyy kouluttajien kelpoisuusvaatimusten kohtaan asenteellinen sopivuus.

Markku Happonen (2006) tuo pro graduun esille seuraavaa: ”Vapaaehtoisikouluttajien valmistautumisessa koulutustehtävään on useita puutteita. Opetukselliset tavoitteet ovat osin epäselviä, jolloin koulutuksen arviointi jää vajaaksi.”⁵⁹ Mielestäni Happonen päättelivät liittyvät siihen aikaan, jolloin hän teki tutkielmaansa. Nykyisellään aluetoimistot pääsääntöisesti asettavat tarkat tilaajavaatimukset harjoituksille. Harjoitukset evaluoidaan ja nimenomaan vaatimusten esittämistä kehitetään tulevaisuudessa.

Haastatteluissa kysyin palkattuun henkilökuntaan kuuluvilta sotilailta KOTU -kouluttajien ammattitaidosta ja sain kahdenlaisia vastauksia: toisten mielestä ammattitaitoa on ja toisten mielestä sitä ei ole. Esimerkiksi:

*”Hyvä, niillä on hyvä asenne, ne on valmiita tekemään paljon työtä sen eteen, että ne onnistuu siinä varsinaisessa harjoituksessa, tätä hommaa varten ja näkökulmasta.”*⁶⁰

*”Niiden taso on heikohko. Joo, tavallisen yksinkertaisen rastin vetämiseen, joku tunnin rasti, mutta jos mennään vaikeampaan, jopa harjoitukseen, missä ne on mukana, niin se harjoituksen johtamiseen, niin se on erittäin huonolla tasolla.”*⁶¹

Todellisuus on varmaankin jossain näiden esimerkkien välissä. KOTU -kouluttajat kouluttavat vapaaehtoisesti opettamaan toisia reserviläisiä. Näkemykseni mukaan he ovat reserviläisistä toiseksi paras kouluttajaryhmä. Paras kouluttajaryhmä on näkemykseni mukaan EVP -henkilöstö. EVP -henkilöstöllä on erittäin hyviä valmiuksia sotilasuransa kokemusten ja ammattitaitonsa vuoksi toimia reservin kouluttajina.

⁵⁹ Happonen, Markku, 2006, pro gradu:n tiivistelmä.

⁶⁰ Haastattelu, H3.

⁶¹ Haastattelu, H4.

6. MPK:LTA TILATTUJEN KURSSIEN PV:N ASETTAMIEN TILAAJAVAATIMUSTEN TÄYTTYMINEN

6.1 Yleistä

Puolustusvoimien asettamien tilaajavaatimusten asettaminen ja niiden noudattamisen valvonta kursseilla on toiminnan kannalta keskeistä. Koulutusta tilattaessa on noudatettava asiakirjan HE/518 määräyksiä. Koulutuksen laadun varmentamiseksi on erityinen huomio kohdistettava tilausprosessiin. Koulutustapahtuman tilauksessa kuvataan koulutuksen tavoitteet, keskeinen koulutuksen sisältö ja laajuus sekä koulutustapahtuman arviointi.⁶² PVMOODLE - koulutusportaalia hyödynnetään koulutustapahtuman valmisteluissa sekä, loppuvuodesta 2014 alkaen, palautteen keräämisessä.

MPK:n toimijoiden kahdessa erillisessä haastattelussa tuotiin esille, että aluetoimistojen tai joukko-osastojen vapaaehtoisen maanpuolustuksen parissa työskentelevien sotilashenkilöiden nopea vaihtuvuus tehtävästä toiseen vaikeuttaa osaltaan kurssien onnistumista⁶³. Mielestäni MPK:n toimijoiden esittämä kritiikki johtuu osittain myös siitä, että alueupseerin (osastoiesiupseeri, vastuualueenaan vapaaehtoinen maanpuolustus) tehtävissä palvelee henkilöitä, joilla ei ole aikaisempaa kokemusta reserviläiskoulutuksesta. Puolustusvoimat ei noudata aluetoimistojen alueupseereiden koulutustasovaatimuksia (upseeri, joka on suorittanut esiupseerikurssin) nimittäessään upseereita kyseisiin tehtäviin. Etenkin tämä tulee ilmi tilaajavaatimusten asettamisessa harjoitusten evaluoinnissa. PV:n hallinnollisen määräyksen⁶⁴ mukaan harjoituksen valvojan tehtäviin kuuluu aina koulutuksen tavoitteiden arviointi. Maavoimien komentaja on vuosien 2014 - 2018 toimintasuunnitelmassa käskenyt alajohtoportaita kiinnittämään huomiota puolustusvoimien asettamien valvojen ammattitaitoon⁶⁵.

Puolustusvoimien tilaamaa koulutusta arvioidaan tilaajalta saatavilla menettelyillä vuodesta 2014 alkaen PVMOODLE:n avulla. Kouluttajien osaamista voidaan arvioida koulutustilanteissa Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen omalla arviointimenetelmällä.⁶⁶ Varsinais-Suomen vuoden 2013 KOTU:n kouluttajakyselyn perusteella 40 % vastaajista vastasi osittain samaa

⁶² Maavoimien vuosien 2014 - 2018 toimintasuunnitelman liite 5.2, s. 12, ST IV.

⁶³ Haastattelu, H1: ”Aluetoimistossa ovet kävi kovin (siirrot uusiin tehtäviin) lähetettiin toisiin varuskuntiin. Suurin piirtein kaikki henkilöt vaihtui, nopealla aikataululla, elikkä tällöinen tieto tai taito ei kerennyt siirtyä, siinä rupesi sitten klikkaamaan, muun muassa harjoituskäskyt tuli liian myöhään. Onneksi ne kurssit oli semmosia, mitä oli aikaisemmin vedetty, joten sisällöt säilyi saman suuntaisina”.

⁶⁴ Pääesikunta, Hallinnollinen määräys, Reservin koulutustapahtumien järjestäminen, 2008, s. 18.

⁶⁵ Maavoimien esikunta, Maavoimien vuosien 2014-2018 toimintasuunnitelma, 2013, liite 5.2, s.13, ST IV:” Kouluttajan/valvojan tehtävään määrättäessä tulee huomioida henkilön aikaisempi kokemus reserviläisten kouluttajana sekä kokemukseen perustuva kyky koulutustapahtuman kokonaisarviointiin”.

⁶⁶ MPK, suunnitelma, MAANPUOLUSTUSKOULUTUSYHDISTYKSEN TOIMINTA VUONNA 2014, 2013 s. 13.

mieltä kysymykseen: ”Olen saanut riittävästi palautetta kouluttajana toimimisesta.”⁶⁷ Kokenemusteni perusteella yhden puolustusvoimien asettaman valvojan on suhteellisen haasteellista antaa kouluttajille henkilökohtaista palautetta, koska valvoja joutuu keskittymään moniin eri asioihin.

6.2 *Tulevaisuuden kehitysnäkymät*

MPK:n puheenjohtaja Juha Korkea-aho toi 30.10.2013 esille⁶⁸, että MPK:n toiminnan laadulliset vaatimukset tulevat tulevaisuudessa kasvamaan. Koulutuksen laatujärjestelmä on otettu käyttöön vuonna 2013 ja se pyritään ottamaan osaksi normaalia toimintaa. Vuonna 2014 laatujärjestelmän keskeisin kehitettävä osio on palautejärjestelmä sekä puolustusvoimien tilaaman koulutuksen arviointi ja auditointi. Parolassa käynnistettiin 10. - 12.1.2014 maakuntakomppanioiden peruskurssin (MPK:lta tilattu koulutus) valtakunnallinen auditointi. Tulosten perusteella kurssi läpäisi auditoinnin ja koulutustulokset vastasivat kertausharjoitusten tasoa⁶⁹. Puolustusvoimien puolesta arvioitsijana oli majuri Veli Rajala. Majuri Rajala on kokemukseni mukaan erittäin kokenut reserviläisten kouluttaja.

MPK:n keskustoimisto tulee auditoimaan vuonna 2014 kaksi kouluttajien koulutusohjelmaa. Tarkoituksena on auditoida kouluttajakoulutusohjelmia, jotta ne vastaisivat PV:n asettamia vaatimuksia. Jokainen piiri tulee itsearvioimaan yhden koulutusohjelman. Liitteessä 7 on yksi Lounais-Suomen maanpuolustuspiirin VSALTSTO:n tilaaman harjoituksen MPK:n itsearviointiasiakirja vuodelta 2013. Liitteissä 8 ja 9 on esimerkki koulutuksen arviointiasiakirjoista. Koulutuksen tulee olla yhdenmukaista ja tasalaatuista PV:n kanssa. Valmisteilla olevan laatujärjestelmän merkitys tulee tulevaisuudessa korostumaan. MPK:n koulutuspäällikkö Juha Niemen mukaan⁷⁰ tänä vuonna aloitettu harjoitusten arviointijärjestelmä tullaan mahdollisesti ottamaan myös käyttöön puolustusvoimien kertausharjoitustoiminnassa, MPK:n pilotoinnin jälkeen.

⁶⁷ MPK, Lounais-Suomen maanpuolustuspiiri, Kouluttajakysely, 2013, s. 9.

⁶⁸ Muistiinpanot: Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen piiripäälliköiden ja koulutus- ja tukiyksiköiden päälliköiden neuvottelupäivät 30. - 31.10.2013 Tuusulassa.

⁶⁹ MPK, koulutuspäällikkö Juha Niemi, muistio, Maakuntakomppanian peruskurssiohjelman valtakunnallinen auditointi käynnistyi, 2014, s. 1.

⁷⁰ Muistiinpanot: Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen piiripäälliköiden ja koulutus- ja tukiyksiköiden päälliköiden neuvottelupäivät 30. - 31.10.2013 Tuusulassa.

6.3 Johtopäätökset

MPK:n koulutuspäällikkö Juha Niemi on todennut: ”Kaikki PV:n tulosityksiköt eivät aseta harjoitukselle asetettavia vaatimuksia tarvittavalla tasolla.”⁷¹ Haastattelujen ja keskustelujen perusteella olen päätenyt samaan johtopäätökseen. Tämän taustalla voi olla tietämättömyys siitä, mitä ja minkälaista koulutusta MPK:lta voidaan tilata, eli ei osata vaatia. Kärjitetysti osa puolustusvoimien tulosityksiköistä tilaa koulutusta vain, koska sitä on käsketty tilata.

Tilaajavaatimusten täytyminen tulee paranemaan valtakunnallisesti, kun harjoitusten arviointijärjestelmä tulee kokonaisuudessaan käyttöön. Arvioni mukaan järjestelmää kehitetään siitä saatujen käyttäjäkokemusten perusteella.

⁷¹ Muistiinpanot: Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen piiripäälliköiden ja koulutus- ja tukiyksiköiden päälliköiden neuvottelupäivät 30. - 31.10.2013 Tuusulassa.

7. MPK:N KÄYTETTÄVYYS POIKKEUSOLOJEN KOULUTUSJÄRJESTELMÄSSÄ

7.1 Yleistä

Kenttäohjesääntö 7:ssä on kuvattu, miten puolustusvoimien poikkeusolojen koulutusjärjestelmä on suunniteltu toteutettavaksi. Tällä tarkoitetaan sitä, että perustettavan joukon johto vastaa valmiuden kohottamisvaiheen (sotavalmiustarkastuksen jälkeisestä) koulutuksesta⁷², tähän koulutukseen kuuluvat taistelijan perustaidot (esim. kulunvalvonta- ja tähystyspaikan toiminta, räjähdetietoisuus ja sirottemiinoite ja liikkuminen ja partiointi). Tämä on sotavalmiin joukon muodostumisen kannalta yksi tärkeimmistä voimanlähteistä.

KO7:n ja Liikekannallepanoupseerin oppaan mukaisesti perustamiskeskuksen liikekannallepanoupseerin (reservinupseeri) tulisi kyetä esimerkiksi kohdistuttamaan henkilökohtaiset aseet (rynnäkkökivääri, kevyt konekivääri ja tarkkuuskivääri)⁷³. Alla olevassa kuviossa 9 on esitetty valmiuden kohottamisen yleisrakenne ja MPK:n osuus siinä.

Kuvio 9. Voimanlähteenä on oikea aikainen valmiuden kohottaminen ja kouluttajien ammattitaito, Kuokkanen 2014.

⁷² Kenttäohjesääntö 7, 2011, s. 91.

⁷³ Pääesikunta, operatiivinenosasto, Liikekannallepano -upseerin opas, 2004, s. 40 – 41.

MPK:tä voidaan käyttää jo nykyiselläänkin kumppanuussopimuksen perustella poikkeusolojen koulutusjärjestelmän osana. Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta⁷⁴ mahdollistaa puolustusvoimien kanssa sitoumuksen tehneiden reserviläisten sijoittamisen poikkeusolojen tehtäviin.

Haasteen aiheuttaa se, että MPK:n kouluttajilla on mahdollisesti päällekkäinen SA -sijoitus, jolloin heidät valmiutta kohotettaessa määrätään sijoituksensa mukaisesti palvelukseen. Luvussa 8 esitettävässä Varsinais-Suomen poikkeusolojen koulutuksen mallissa sen mahdollisesti toteutuessa tätä haastetta ei olisi, vaan MPK:n kouluttajista saataisiin hyödynnettyä heidän vapaaehtoisesti kehittämänsä osaaminen.

MPK:n sisällä on tunnistettu⁷⁵ neljä kohtaa Laissa vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta, jotka vaikeuttavat sotilaallisen koulutuksen antamista näin rauhan aikana kuin myös poikkeusoloissa. Nämä asiakokonaisuudet heikentävät myös osaltaan MPK:n käytettävyyttä poikkeusolojen koulutusjärjestelmässä. Lain vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta 17§:ssä on määritetty:

- MPK ei voi antaa koulutusta komppaniaa suuremmalle joukolle.
- MPK ei voi järjestää taisteluammuntoja.
- MPK ei voi valmentaa operaatioihin.
- Koulutuksen on tapahduttava puolustusvoimien käytössä olevilla harjoitusalueilla.

MPK:n johto on yhdessä pääesikunnan kanssa käynnistänyt suunnitteluprosessin⁷⁶, jossa pyritään muuttamaan lainsäädäntö- ja normiperusteita siten, että MPK voi tukea yhteiskuntaa poikkeusoloissa mahdollisimman hyvin. Haastatteluissa tuotiin esille haasteellisena järjestää koulutusta SA -yksikön operatiivisen tehtävän kaltaisella alueella, koska harjoitukset tulee lain mukaan järjestää puolustusvoimien alueella⁷⁷.

7.2 *Rauhanturvaajareservin käytettävyys MPK:n poikkeusolojenkoulutuksessa*

Everstiluutnantti evp Mauri Ikonen (Lounais-Suomen maanpuolustuspiirin piiripäällikkö 2003 - 2013) toi 1.9.2013 haastattelussa esille tarpeen luoda vapaaehtoisuuteen perustuva

⁷⁴ Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta 556/2007, 31§: ”Puolustusvoimat voi varata ja sijoittaa hyväksytyin sitoumuksen antaneen henkilön puolustusvoimien sodan ajan kokoonpanon mukaisiin tehtäviin. Lisäksi puolustusvoimat voi varata ja sijoittaa Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ja sen jäsenjärjestön esittämiä niiden toiminnassa mukana olevia henkilöitä heille soveltuviin poikkeusolojen tehtäviin.”

⁷⁵ Muistiinpanot: Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen piiripäällikköiden ja koulutus- ja tukiyksiköiden päällikköiden neuvottelupäivät 30. - 31.10.2013 Tuusulassa.

⁷⁶ Muistiinpanot: Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen piiripäällikköiden ja koulutus- ja tukiyksiköiden päällikköiden neuvottelupäivät 30. - 31.10.2013 Tuusulassa.

⁷⁷ Haastattelu, H4: ” Yksi mikä on tunnistettu, harjoituksia on pystyttävä pitämään siellä missä niitä pitää harjoitella. Kun joukon operatiivinen tehtävä on esimerkiksi kaupunkiolosuhteissa tai vastaavassa jos se aina viedään xxx korpeen aina tai vastaavaan, niin se ei ole parasta mahdollista vastaavuutta ”.

valtakunnallinen ”kouluttajapankki” rauhanturvaajista, jotka ovat saaneet koulutuksen ja palvelleet vaativissa KRIHA -tehtävissä. Ikosen mukaan:

”Ei ole järkevää jättää käyttämättä heidän saamaansa ammattitaitoa ja kokemusta. Osallistuminen KRIHA -tehtäviin lisää yksittäisten reserviläisten sodan ajan suorituskyykyä.”

Sama näkemys on kirjattu myös PE:n VMP -koulutuksen kehittämissuunnitelmaan kohtaan 10: ”Hyödynnetään reserviläisten kriisinhallintakokemuksia ja kannustetaan reserviläisiä haakeutumaan kriisinhallintatehtäviin.” Puolustusvoimien koulutuspäällikkö eversti Hannu Hyppönen toi 7.10.2013 Esiupseeri 66:lle pitämässään luennossa esille, ettei Lessons Learned – prosessi siirry kansalliseen koulutukseen⁷⁸. Olen itse palvellut kaksi kertaa KRIHA -tehtävissä (KFOR, Kosovossa ja EUTM -Somalia, Ugandassa) sekä toiminut kouluttajana Porin prikaatissa kansainvälistä koulutusta antavassa yksikössä ja rotaatiokouluttajana toimialueelle lähteville. Havaintojeni mukaan Lessons Identified ja Lessons Learned -prosessissa saatavia hyviä käytänteitä on varusmies- ja reserviläiskoulutukseen otettu käyttöön vain vähän tai tuskin ollenkaan.

7.3 Johtopäätökset

Tällä hetkellä PV noudattaa KO7:n mukaista poikkeusolojen koulutusjärjestelmää. Sen mukaan MPK:n antama koulutus suhteutetaan vallitseviin resursseihin. On kuitenkin huomioitava, että KO7 -linjauksen mukaisesti ei ole myöskään poissuljettua, että MPK:n kouluttajat kouluttavat valmiutta kohotettaessa SA -joukkoja. KO7:n määrittää: ”Maanpuolustuskoulutuksen kouluttajat siirtyvät reservin sijoituksensa mukaisiin tehtäviin SA -tehtäviin.”⁷⁹ Tämä ei ole aikaisemman argumentaationi mukaan tarkoituksenmukaista.

KRIHA -operaatioista saatu kokemus on vielä kokonaisuutena käyttämätön resurssi PV:n reservin kouluttamisessa. MPK:n kautta olisi mahdollista kanavoida alueellisesti KRIHA -tehtävissä palvelleiden henkilöiden sotilaallista ammattitaitoa. Osassa KRIHA -operaatioista suomalaiset ovat palvelleet sodankaltaisissa olosuhteissa, esimerkiksi Afganistanissa ISAF -operaatiossa vuosina 2010 - 2011.

⁷⁸ Pääesikunta, henkilöstöosasto, Hannu Hyppönen: Parasta osaamista, liikettä sydämessä, tapaturmia nolla, 2013, s. 23.

⁷⁹ Kenttäohjesääntö 7, 2011, s. 32.

Mielestäni puolustusvoimien tulisi harkita seuraavia esityksiä:

1. Informoida KRIHA -tehtävistä kotiutuvia reserviläisiä kotiuttamis- ja palautetilaisuudessa. Yhteistoiminnassa PV:n kanssa pyrkiä rekrytoimaan KRIHA -tehtävissä palvelleita reserviläisiä toimimaan kouluttajina alueensa KOTU -yksikössä.
2. Olla yhteistoiminnassa Rauhanturvaajaliiton kanssa ja informoida sen jäsenistöä MPK:n tarjoamista mahdollisuuksista toimia kouluttajatehtävissä oman maakuntansa alueella.

PVUUD:n mukaisessa sodan ajan joukkorakenteen muutoksessa sodan ajan PV:n kokonaisvahvuus laskee noin 230 000 sotilaaseen, ja verrattuna nykytilaan se vapauttaa sijoittamattomaan reserviin noin 100 000 reserviläistä. Heillä on kokonaisuutena kokemuksen ja koulutautumisen kautta paljon sotilaallisen koulutuksen potentiaaliaan. Näkemykseni mukaan ei olisi tarkoituksenmukaista jättää sitä käyttämättä. Heitä voitaisiin kouluttaa ja käyttää MPK:n kautta Varsinais-Suomen mallin mukaisesti perustettavien SA -joukkojen kouluttamiseen. Näin heidät saataisiin sitoutettua vapaaehtoiseen maanpuolustukseen ja heillä säilyisi kontakti PV:iin.

8. VARSINAIS-SUOMEN POIKKEUSOLOJEN KOULUTUKSEN MALLI

MPK:lla on maanpuolustuspiireittäin kouluttajiksi hyväksytyistä kouluttajista ”kouluttajapankki” puolustusvoimien tilaamiin harjoituksiin. VSALTSTO:ssa heräsi vuonna 2011 kysymys tai ajatus, miksi tätä resurssia käsitellään vain Excel-taulukolla, kun puolustusvoimissa on AVT-OPJO -järjestelmä. Tämä oli Varsinais-Suomessa poikkeusolojen koulutuksen mallin kehittämisen lähtökohta. Osaltaan tämän perusteella vuonna 2011 lähdettiin Varsinais-Suomessa määrätietoisesti kehittämään MPK:n osuutta poikkeusolojen koulutusjärjestelmässä. Kehittäjinä toimivat majuri Juha Niinikoski ja everstiluutnantti Aki Mustonen. Henkilökohtaisesti suhtauduin järjestelmään aluksi hyvin skeptisesti. Esitin kysymyksen: ”Miksi lähdetään kehittämään uutta poikkeusolojen koulutusjärjestelmää, kun on olemassa ohjeistettu järjestelmä?” Varmaankin esittämäni kritiikki ja kehityskohteet järjestelmää ja toimintatapamallia kohtaan auttoivat osaltaan sen kehittämisessä. Kokemuksen kautta olen nyttemmin vakuuttunut VS -mallin toimivuudesta ja käytettävyydestä poikkeusolojen koulutusjärjestelmänä myös valtakunnallisesti.

VSALTSTO:ssa on muodostettu sodan ajan koulutusyksikkö (VS -malli). Luodussa yksikössä on 199 sijoitettua reserviläistä (39 Ups + 130 Au + 30 m = 199).⁸⁰ Yksikkö jakautuu koulutuksen osalta ampumakoulutus- ja taistelukoulutusosiin, sekä SA -joukkojen perustamisen kouluttamisosaan. Perustamisen kouluttajien rekrytointi ja valinta käynnistyvät kevään 2014 aikana. Joukko on suunniteltu luotavaksi AVT-OPJO -järjestelmään kokeilukokoonpanona, mikä tarkoittaa, että se ei ole virallinen SA -joukko. Yksikköä voitaisiin silloin hallinnoida AVT-OPJO -järjestelmässä esimerkiksi henkilösijoitusten osalta ja kutsua tai käskää harjoituksiin rivitunnuksen perusteella, mikä helpottaisi harjoitusten hallinnointia huomattavasti. Lähtökohtana on, että sijoitettavat ovat SA -joukkoihin sijoituskelpoisia.

Tällä kouluttajayksiköllä kyetään arvioni mukaan vastaamaan vuonna 2015 perustettavan uuden joukkorakenteen (PTL15) mukaisen paikallispuolustuspataljoonan ja perustamiskusten perustamien luovutettavien SA -joukkojen koulutuksesta Lounais-Suomen alueella. Muun johdon alaisuuteen luovutettavien joukkojen osalta koulutetaan vain perustamiseen liittyvä koulutus. Valmiutta kohotettaessa VS -mallin mukaisesti sijoitetut reserviläiset voitaisiin käskää joustavasti palvelukseen (KH tai ylimääräinen palvelus) kouluttamaan kulloisenkin käskyserän joukkoja. Koulutustehtävän tultua suoritetuksi heidät voitaisiin kotiuttaa ja

⁸⁰ Länsi-suomen sotilasläänin esikunta, Varsinais-Suomen aluetoimisto: VSALTSTO:n koulutusyksikön ja virka-apuyksikön kokoonpano, s. 1, ST IV.

tarpeen ilmaantuessa käskää takaisin palvelukseen. Paikallisjoukkojen periaatteen mukaisesti sijoitetut asuvat Varsinais-Suomen alueella.

Varsinais-Suomen asukasluku on noin 460 000 asukasta. Valvonnan alaisia on noin 137 000, joista sijoittamattomia on noin 110 000 reserviläistä. Johtopäätöksenä tästä on, että Varsinais-Suomessa on potentiaalia vapaaehtoiselle maanpuolustukselle. Varsinais-Suomessa on kolme vapaaehtoisuuteen perustuvaa maakuntayksikköä. Maavoimilla on yksi maakuntakomppania ja Merivoimilla kaksi maakuntayksikköä. Maavoimien vapaaehtoisessa toiminnassa mukana oleva Lounais-Suomen maanpuolustuspiiri pystyy tukeutumaan Pöytyän kunnassa sijaitsevaan Raasin toimintakeskukseen, joka on PV:n harjoitusalue ampumaratoineen. Aluetta on suunniteltu käytettäväksi poikkeusolojen koulutuksessa esimerkiksi perustamiseen liittyvien kiväärikaliberisilla aseilla toteutettavien ammuntojen suorittaminen.

Varsinais-Suomen alue on tukialuetta, jossa perustetaan sodan ajan joukkoja operatiivisille käyttäjille. Useiden vuosien aikana VSALTSTO:n henkilökunnan tekemien havaintojen mukaan perustamiskeskukseen sijoitettujen reserviläisten valmiudet kouluttaa perustamiskeskusten (PERK) vastuulla olevat yksittäisen taistelijan perustaidot ovat puutteelliset. Tämä johtuu osaltaan kertausharjoitusten vähyydestä ja lyhyydestä. Lyhyt harjoitusaika kuluu perustettavan joukon varustamiseen ja varusteiden pois ottamiseen. PERK:iin ei ole sijoitettuna valtakunnallisen sijoitusohjeen mukaisesti yhtään palkattuun henkilökuntaan kuuluvaa sotilasta. Haastateltu VSALTSTO:n henkilökuntaan kuuluva kiteytti ajatuksen seuraavalla tavalla:

”Mielestäni sen arvo (kommentti, VS -malli) on siinä, että meidän kertausharjoitusten lukumäärä, se on niin pieni, että niillä ei saada rauhanaikana meidän joukkojen suorituskykyä ei saada muodostettua, ei kehitettyä. Mielestäni ainoa mahdollisuus on se, että näissä vapaaehtoisissa harjoituksissa luomme siitä sellaisen koulutusorganisaation, että poikkeusoloissa joukkoja perustettaessa he kykenevät kouluttamaan ne joukot, siinä muutaman viikon tai kuukausien aikana. Se on se homma.”⁸¹

VSALTSTO:n järjestämissä harjoituksissa VS -mallin mukaisen järjestelmän toimivuutta on testattu vuodesta 2011 lähtien. Vuoden 2013 osalta Lounais-Suomen maanpuolustuspiiriltä tilattujen harjoitusten harjoituskertomukset on taltioitu puolustusvoimien asiahallintarekisteriin⁸². Järjestelmä on todettu kokemusten perusteella erittäin toimivaksi, mikä voidaan todentaa harjoituskertomuksista. Esimerkkinä tästä on kohteensuojaamis- ja perustamisharjoitus 26.

⁸¹ Haastattelu, H4.

⁸² Länsi-Suomen sotilaslänin esikunta, Varsinais-Suomen aluetoimisto: VSALTSTO:n vuoden 2013 tärkeimpien MPK:lta tilattujen harjoitusten harjoituskertomukset, 2013, ST IV.

- 29.4.2013. Lainauksena harjoituksen suunnittelun aikataulu: ”Harjoituksen suunnittelu aloitettiin syksyllä 2011. Harjoituksen varsinaiset tarkemmat suunnittelut ja valmistelut aloitettiin keväällä 2012. Valmistava harjoitus toteutettiin elo-syyskuun vaihteessa 2012. Valmistavaan harjoitukseen osallistuivat: harjoituksen johto, kouluttajien runko, yksiköiden johto, kohteiden edustajat sekä poliisi. Harjoitusta edelsi info-tilaisuus harjoitusjoukoille Heikkilässä helmikuun lopulla. Osallistuminen suunnitteluun oli aktiivista.” Reserviläisiä kutsuttiin kyseiseen harjoitukseen 1747 henkilöä ja heitä osallistui 332 reserviläistä.

VSALTSTO:n vuoden 2014 ja seuraavien vuosien koulutuksen järjestämissuunnitelmassa varsinaista harjoitusta edeltää pääsääntöisesti kaksi kouluttajakoulutusharjoitusta. Ensimmäisessä harjoituksessa annetaan kouluttajille perusteet, laaditaan harjoitussuunnitelma ja koulutuskortit luonnos-asteelle. Toisessa harjoituksessa luonnoksiksi tehdyt suunnitelmat harjoitellaan. Tätä on testattu vuoden 2014 keväällä ensimmäisen kerran VSMAAKK:n virka-apuharjoitukseen⁸³ liittyen. Kokemukset ovat olleet erittäin hyvät. Vapaaehtoiset kouluttajat ovat kokemusteni mukaan erittäin tyytyväisiä järjestelmään. Tällä järjestelyllä heidän ei tarvitse mennä valmistautumattomina koulutettavien eteen. Lisäksi tämä järjestely antaa puolustusvoimille mahdollisuuden varmistua koulutuksen laadusta ennen varsinaista koulutustapahtumaa.

Kyseessä ei ole minkäänlainen ”irtiotto” vallitsevasta järjestelmästä, vaan toiminnan paikallinen kehittäminen. VSALTSTO:n henkilökunta tietää, että puolustusvoimilla on käytössään poikkeusolojen koulutukseen taistelukoulutusyksiköitä. Käsitykseni mukaan näiden yksiköiden resurssit eivät todellisuudessa riitä kouluttamaan kuin pienen osan poikkeusoloissa perustettavista joukoista.

⁸³ AVT-OPJO, 13.03.2014-17.03.2014, johtajana VSALTSTO, harjnro:923114301.

9. JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkielman keskeisenä johtopäätöksenä on, että MPK:n koulutus- ja tukiyksikön kouluttajien nykyistä laajempi käytettävyys sodan ajan joukkojen perustamiseen liittyvässä koulutuksessa on perusteltua. Puolustusvoimien kannalta ei ole järkevää olla käyttämättä vapaaehtoisia kouluttajia, jotka vapaaehtoisesti kouluttautuvat tehtävään, reserviläisten kouluttamisessa. Mitä enemmän reserviläiset sitoutuvat vapaaehtoiseen toimintaan, sitä enemmän se lisää maanpuolustustahtoa. Mielestäni on perusteltua tehdä osasta sijoituskelpoisia KOTU -kouluttajia perustamistehtäväluettelon (PTL) mukainen SA -joukko.

VS -mallin mukaisen organisaation koulutettavaksi ei ole suunniteltu vaativia ase- tai tietoverkkojärjestelmiä. VS -mallin kouluttajat tarvitsevat sotilasvaatetuksen ja vähän koulutusmateriaalia (esim. käsittelykertasinko), muu koulutusmateriaali on perustettavan joukon materiaaliyksikkötyypin mukaista. Esitänkin, että pääesikunta harkitsisi selvitystyön aloittamisen niin sanotun Varsinais-Suomen mallin ottamisesta käyttöön valtakunnallisesti. Tähän Varsinais-Suomen malliin on mahdollista tutustua VSALTSTO:n päällikön kanssa erikseen sovittaessa.

SA -joukkojen määrän pienentyessä yhä suurempi osa reserviläisistä jää sijoittamattomaan reserviin, jolloin vapaaehtoisjärjestöillä on jatkossa todennäköisesti yhä tärkeämpi rooli maanpuolustustaitojen kehittämisessä ja maanpuolustuskyvyn ylläpidossa. Näitä reserviläisiä, jotka jäävät ilman SA -sijoitusta, voitaisiin rekrytoida mukaan VS -mallin mukaiseen toimintaan. VS -malli tarjoaisi jo valmiin koulutus- ja kannustinjärjestelmän. SA -sijoituksen myötä olisi mahdollisuus nousujohteiseen koulutukseen ja vaativampiin tehtäviin etenemiseen. Tämän lisäksi ei pidä väheksyä sitäkään, että näillä henkilöillä on mahdollisuus saada reservinarvossa ylennyksiä.

Uusi järjestelmä olisi mahdollista ottaa käyttöön, kun vuoden 2015 mukaisten joukkojen PTL tullaan tarkastamaan seuraavan kerran. Varsinais-Suomen mallin mukainen koulutusorganisaatio soveltuu kouluttamaan paikallisjoukkoja ja se kuuluisi erikseen perustettaviin SA -joukkoihin. Jos VS -mallin mukaiset joukot sijoitettaisiin erikseen perustettaviin joukkoihin, niille tulisi kuitenkin kohdentaa kertausharjoitusvuorokausia ja ennen kaikkea MPK:lta tilattua koulutusta. Järjestelmällä saadaan luotua kansalaisille tunne, että puolustusvoimat on läsnä koko valtakunnan alueella etenkin niillä alueilla, joilta vuoden 2015 organisaatiouudistuksen myötä lakkautettiin tai siirrettiin toiselle paikkakunnalle joukko-osasto tai laitos. Puolustusvoimien komentajalla olisi mahdollista saada 12-kohtaiseen reservin koulutuksen kehittä-

missuunnitelmaan vaadittavaa konkretiaa. VS -mallin toteuttaminen noudattaisi valtioneuvoston selonteon (VNS12) luomia linjauksia vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittämisestä.

MPK:lta SA -joukoille tilattujen kurssien käytön osalta on vuodesta 2008 menty paljon eteenpäin eli kehitystä on kokemukseni mukaan tapahtunut. Joukko-osastot ja aluetoimistot ovat vähitellen ymmärtäneet vapaaehtoisten harjoitusten merkityksen. Tehtävää on vielä paljon niin puolustusvoimissa kuin MPK:ssa. Tärkeimpänä tekijänä on kokonaisprosessin laadukas läpivienti mukaan lukien tilaajavaatimusten asettaminen ja valmiin tuotteen (harjoitus) arviointi.

Haastatteluissa kävi ilmi, että alueellisia eroavaisuuksia toimintatapamalleissa ja normien soveltamisessa on paljon, esimerkiksi MPK:n reserviläiskouluttajien kouluttajatasojen määrittämisessä, kouluammunnan johtajan oikeuksien myöntämisessä ja yleensäkin koulutuksen tilaamisessa SA -joukoille. Tähän Maavoimien esikunta tai Pääesikunta voisi vastata järjestämällä vapaaehtoisen maanpuolustuksen parissa toimiville sotilaille koulutustilaisuuksia.

MPK:lta tilatuilla kursseilla kyetään jo nykyisellään lisäämään esiharjoituksina kertausharjoitusten koulutuksellista tasoa. MPK:lta tilatut kurssit tulisi valtakunnallisesti kytkeä normaaliin kertausharjoituskiertoon. Varsinais-Suomen mallissa ennen joukon kertausharjoitusta tilataan joukon johtajille suunnitteluharjoitus MPK:lta. Tätä käytäntöä tukee sekin, että reservinupseereilla ja aliupseereilla on kokonaisuutena suurempi harjoituksiin osallistumisaktiivisuus kuin miehistöllä. Haastattelujen perusteella kuvatus kaltainen toimintatapamalli ei ole valtakunnallisesti käytössä, joten se on puolustusvoimissa havaittu kehittämiskohde.

Haastatteluissa tuotiin esille⁸⁴, että MPK:n piiripäälliköiden tulospalkkaus voi jopa laskea koulutuksen tasoa. Tulospalkkauksen perusteena on järjestettyjen harjoitusten lukumäärä ja harjoitusvuorokausien määrä⁸⁵. Tämä voi saada piiripäälliköitä suosimaan heikkotasoisista koulutusta, toisin sanoen määrää korvaa laadun. Tämä korostuu etenkin sotilaallisia valmiuksia palvelevien kurssien osalta, joissa ei toteuteta tilaajavaatimusmenettelyä. Esitän MPK:n keskustoimistoa harkitsemaan tulospalkkausjärjestelmän tarkoituksenmukaisuutta. Asia on kuitenkin täysin MPK:n sisäinen.

⁸⁴ Haastattelu, H3 ja H4: ” oli joka viikonloppu jotain pieniä kursseja, jossa osallistujamäärät on ollut tosi pieniä, alle kymmen ihmisen kursseja ja semmosten järjestäminen on voimavarojen hukkaamista ja sen tiimoilta ollaan muuttamassa toimintatapaa semmoseksi, että on muutama viikonloppu vuodessa jonne toiminta keskittään, keskitetään jottei tämmösiä juttuja, ettei tulospalkkaus tämmönen juttu. Se varmaan sen merkitys vähenee”.

⁸⁵ Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen piiripäälliköiden ja koulutus- ja tukiyksiköiden päälliköiden neuvottelupäivät, hallintopäällikkö Pertti Ruotsalainen, 2013, s. 2.

Puolustusvoimien komentaja toi 208. maanpuolustuskurssin avajaispuheessaan 20.1.2014 esille, että vuoden 2015 jälkeen on mahdollista, että reserviläisiä tulee osallistumaan kertausharjoituksiin suhteellisesti enemmän kuin ennen vuotta 2011. Mielestäni tulevilla kertausharjoituksissa tulisi käyttää enemmän reserviläiskouluttajia kuin nykyisellään. Harjoituksissa tulisi informoida vapaaehtoisen maanpuolustuksen mahdollisuuksista esimerkiksi omaehtoisen kouluttautumisen osalta. Nämä harjoitukset ovat mielestäni paras mahdollinen informaatiokanava. Positiivinen tieto leviäisi verkostomarkkinoinnin mallin mukaisesti reserviläiskenttään. Tällöin viestinnässä on läpimenon kannalta tärkeää konkretiaa.

Hermeneuttisen tutkimusotteen mukaisesti esitin itselleni kysymyksen: Kykeninkö tuomaan tutkielmaan ”kentältä” jotain järjestelmiltä salattua tietoa, joka muutoin olisi piilossa järjestelmien (PV ja MPK) rakenteissa tietoisesti tai tiedostamatta? Yleisesti vallitsevan käsityksen mukaan luullaan, että SA -joukoille MPK:lta tilatuille kursseille osallistuisi MAAVE:n tavoitteen mukaan noin 50 % kutsutuista. Tekemieni haastattelujen ja VSALTSTO:n AVT-OPJO -tietojen perusteella kurssien osallistumisprosentti on huomattavasti pienempi. Toinen ilmitulut merkittävä asia on se, että KH:ten vähydestä johtuen EVP -sotilaat eivät pääse riittävässä määrin harjoittelemaan SA -tehtävissään.

10. POHDINTA

Mielestäni MPK ja puolustusvoimat ovat molemmat oppivia organisaatioita. EUK:n tutkielman laajuus ei anna mahdollisuutta käsitellä näitä kahta organisaatiota oppivan organisaation teorioiden kautta, tässä kontekstissa. Tutkielman laajentaminen mahdollistaisi todellisen syventymisen asiakokonaisuuteen.

En voi väittää, että esittämäni kehittämissuhteet olisivat todellisuutta ja toteuttavissa. Gadamerin mukaan ”kokenut opettaja on oikeassa ja aloittelija väärässä.”⁸⁶ Tällä tarkoitan sitä, että minulla ei välttämättä ole tutkielmaani varten tiedossa kaikkia vapaaehtoisen maanpuolustuksen kontekstissa vaikuttavia asioita. Lisäksi pidän, viittä suorittamaani haastattelua suhteellisen suppeana aihealueen laajuuteen liittyen. Tämä on voinut johtaa jossain määrin arkijatteluun⁸⁷ kirjaamiseen, eikä tieteelliseen argumentaatioon.

Jatkotutkimuksen kannalta erittäin kiinnostava aihealue olisi vertailla Suomen naapurimaiden vapaaehtoisen maanpuolustuksen järjestelyitä, organisaatioiden asemaa yhteiskunnassa, organisaatioiden saamaa tukea, kansalaisten asennetta toimintaan ja osallistumisaktiivisuutta harjoitukseen tai toimintaan. Mielenkiintoinen tutkimuskohde olisi myös, miten Ruotsin siirtymisen ammattiarmeijaan on heijastunut siellä vapaaehtoiseen maanpuolustukseen. Tutkittavia organisaatioita voisivat olla Ruotsissa Svenska Försvarsutbildningsförbundet ja Hemvärnet ja Virossa Kaitseliit.

Yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen kannalta tarkasteltuna voitaisiin tulevaisuudessa tutkia, minkälaiset ihmiset (koulutustaso, sosioekonominen asema yhteiskunnassa, perhetausta, puoluepoliittinen näkemys ja maailmankatsomus) harrastavat vapaaehtoista maanpuolustusta. Miksi vapaaehtoinen maanpuolustus ei kiinnosta varusmiehenä miehistötasoisien koulutuksen saaneita reserviläisiä? Käänteisesti voidaan myös kysyä, keitä ovat ne kansalaiset, jotka eivät halua olla mukana vapaaehtoisessa maanpuolustuksessa. Tutkielmaa tehdessä tuli esille Suomen historiaan liittyvä seikka, etteivät MPK:n johto ja toimijat halua, että MPK rinnastettaisiin millään tavoin Suojeluskuntajärjestöön. MPK:n puheenjohtaja Juha Korkea-osa sanoi, että ”MPK:n yllä leijuu Suojeluskuntien haamu tai varjo”⁸⁸.

⁸⁶Nikander, Ismo, 2005, s. 7.

⁸⁷ Kakkuri-Knuutila, Marja-Liisa, Heinlahti, Kaisa, 2006, s. 9: ”Arkijattelussa tehdään usein yleistyksiä yhden tai vain muutaman yksittäistapauksen perusteella.”

⁸⁸ Muistiinpanot: Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen piiripäälliköiden ja koulutus- ja tukiyksiköiden päälliköiden neuvottelupäivät 30.31.10.2013 Tuusulassa, puheenjohtaja Juha Korkea-osa: ”MPK:n yllä leijuu Suojeluskuntien haamu tai varjo. Pitää saada lakisäätteiseksi toiminnaksi, tämä oli toiminnan käynnistyksen ajan haasteita. Tämä oli esillä etenkin toimintaa käynnistettäessä 1990-luvun alussa”.

VSALTSTO:n järjestämiin vapaaehtoiisiin harjoituksiin osallistui vuonna 2013 vain 8,7 % miehistökoulutuksen saaneita. Tämä on huolestuttavaa, koska miehistö on kuitenkin reserviläisarmeijan selkäranka. Tästä voidaan johtaa mahdollinen jatkotutkimuksen tutkimusongelma: pitäisikö puolustusvoimien sijoittaa miehistötehtäviin reservin aliupseerikoulutuksen saaneita? Tätä nykyä se ei ole sijoitusohjeen mukaisesti mahdollista. Erillisellä ohjeistuksella se on mahdollista vain Maakuntakomppanioissa.

Olen erittäin tyytyväinen saamaani ohjaukseen. Mielestäni tutkimusprosessissani toteutui Maanpuolustuskorkeakoulussa tutkielman teosta määritetty ohjeistus erinomaisella tavalla. MPKK:n määrittämä 1. ohjaaja ohjaa tieteelliseen tutkimukseen liittyvissä asioissa, esimerkiksi metodin valinnassa ja tutkimuksen toteuttamisessa, ja 2. ohjaaja on niin sanottu asian-tuntijaohjaaja, joka keskittyy tutkielman substanssiin.

Omalta kannaltani pidän tärkeimpänä tutkielman tekoon liittyvänä asiana sitä, että kokosin ja jäsensin vapaaehtoiseen maanpuolustukseen ja poikkeusolojen koulutukseen liittyvää materiaalia. Itselleni tämä oli oppimista, ei niinkään määrätyn sivumäärän ja muotoseikkojen täyttävän tutkielman tekoa. Uskon, että tekemäni työ tulee edesauttamaan tulevien työtehtävieni hoitamisessa.

LÄHTEET

1. Tieteenfilosofinen ja metodikirjallisuus:

Alasuutari, Pertti: Laadullinen tutkimus, 3. painos, Vastapaino, Tampere 2001.

Hirsijärvi, Sirkka (et.al): Tutki ja kirjoita, Tammi, Helsinki 2001.

Hirsijärvi, Sirkka (et.al): Tutki ja kirjoita, 15. uudistettu painos, Tammi, Helsinki 2009.

Hirsijärvi, Sirkka (et.al): Tutkimus ja sen raportointi, Kirjayhtymä, Jyväskylä 1992.

Kakkuri-Knuutila, Marja-Liisa, Heinlahti, Kaisa: Mitä on tutkimus, Gaudeamus, Helsinki 2006.

Nikander, Ismo (valikoinut ja suomentanut), Gadamer, Hans-George: Hermeneutiikka, ymmärtäminen tieteissä ja filosofiassa, Vastapaino, Tampere, 2005.

Varto, Juha: Laadullisen tutkimuksen metodologia, Kirjayhtymä, Helsinki 1992.

2. Puolustusvoimien normit, hallinnolliset määräykset, kertomukset, suunnitelmat ja käskyt:

Länsi-suomen sotilasläänin esikunta, Varsinais-Suomen aluetoimisto: VSALTSTO:n vuoden 2013 tärkeimpien MPK:lta tilattujen harjoitusten harjoituskertomukset, MJ29533/2.10.2013/ST IV.

Länsi-suomen sotilasläänin esikunta, Varsinais-Suomen aluetoimisto: VSALTSTO:n koulutusyksikön ja virka-apuyksikön kokoonpano, Excel-taulukko, ST IV.

Maavoimien esikunta, henkilöstöosasto, lausunto, MI39050, Vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittäminen puolustusvoimissa, 20.12.2012.

Maavoimien esikunta, Maavoimien vuosien 2014-2018 toimintasuunnitelma, MJ32365, 6.11.2013, Mikkeli, ST IV.

Pääsikunta, suunnitteluosasto: kenttäohjesääntö 7 (KO7, luonnos), AH10198, joulukuu 2011.

Päeesikunta, Logistiikkaosasto, Esittely/PEPÄÄLL (reserviläosten sotilaspuvut), AE6496, Helsinki, 7.4.2008.

Päeesikunta, henkilöstöosasto: Hallinnollinen määräys, HE136, Reservin koulutustapahtumien järjestäminen, 3.6.2008.

Päeesikunta, henkilöstöosasto: Ohje, AE12496, Ohjauskirje: Reservin koulutusjärjestelmän uusiutunut normiohjaus puolustusvoimissa, 18.6.2008.

Päeesikunta, henkilöstöosasto: käsky, AE25948, Vapaaehtoiseen maanpuolustuskoulutukseen liittyvien käytäntöjen yhtenäistäminen puolustusvoimissa, 26.1.2009.

Päeesikunta: Hallinnollinen määräys, HE518, Vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen suunnittelu, ohjaus, toimeenpano ja tukeminen puolustusvoimissa- määräys, 9.5.2008.

Päeesikunta, henkilöstöosasto: Hallinnollinen määräys, H112, Menettelytapa reservin kouluttajien valitsemiseksi puolustusvoimien MPK:lta tilaamissa koulutustapahtumissa, 16.5.2008.

Puolustusministeriö: ohjauskirje, ak 17393/140/4210/2005/11.5.2007, Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) toimeenpano, 25.9.2007.

Päeesikunta, henkilöstöosasto: ak AJ10594, liite 1.8, Power Point -esitys, Reservin ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittäminen (luonnos), 20.6.2013.

Reserviupseerikoulu, kertomus, Aselajikouluttajakurssi 2013 harjoituskertomus, MJ29541, 8.10.2013, Hamina.

3. Asiantuntijahaastattelut:

Haastattelut 5 kpl, haastatellut H1-H5, yhdestä muistiinpanot tekijän hallussa, neljästä on nauhoitteet ja litteroinnit ovat tekijän hallussa.

4. Julkaistut teokset:

Happonen, Markku: ”Aprikoikaamme asiaa visusti” Vapaaehtoiset kouluttajat omaa työtään arvioimassa, Pro gradu –työ, Lapin yliopisto, Rovaniemi 2006.

Pääsikunta, suunnitteluosasto, Kenttäohjesääntö yleinen osa, Puolustusjärjestelmän perusteet, Edita Prima, Helsinki 2007.

Pääsikunta, operatiivinenosasto, Liikekennallepano -upseerin opas (LKpUpsO), Edita Prima Oy, Helsinki 2004.

Ryynänen Erkka, Lunabba Johan, Oja Laura ja Raivio Tuomas: Vapaaehtoisen maanpuolustuksen vaikuttavuusarviointi, Gaia Consulting Oy, loppuraportti 13.1.2011.

Sinkko, Risto: Katsaus suomalaiseen maanpuolustustahtoon ja sen tilaan 2000- luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä, Edita Prima 2009.

Valtioneuvoston selonteko, Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2012, Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 5/2012, Edita Prima 2013.

Virta Jami, Johtamisen laitoksen tutkimusohje, Maanpuolustuskorkeakoulu, Edita Prima, Helsinki 2008.

5. Internet-lähteet:

Asevelvollisuuslaki 28.12.2007/1438, www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007, luettu 1.9.2013.

Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta 556/2007, www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2007/20070556, luettu 10.10.2013.

Leppälahti, Merja, Hermeneutiikkaa suomeksi, Elore 2/2004, Suomen kansantietouden tutkijain seura ry, Joensuu, http://www.elore.fi/arkisto/2_04/lep204a.html, luettu 12.9.2013.

Puolustusvoimauudistus, www.defmin.fi/hallinnonala/, ladattu 23.8.2013.

Puheloinen: Puolustusvoimien säästettävä yli 800 miljoonaa euroa, www.puolustusvoimat.fi, tiedotteet, ladattu 2.9.2013.

Puheet ja päiväkäskyt, puolustusvoimain komentaja Ari Puheloinen 208. maanpuolustuskursin avajaisissa Helsingissä 20.1.2014, www.puolustusvoimat.fi, luettu 25.1.2014.

VTT Liisa Myyry, Käsitteitä maanpuolustustahdosta ja siihen vaikuttavista tekijöistä, Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan tutkimus (MTS), Puolustusministeriö www.defmin.fi/files/1490/Maanpuolustustahto_raportti_taitto.pdf, 2009, ladattu 9.1.2014.

6. Muut lähteet:

Pääesikunta, henkilöstöosasto, maj Anssi Yrjölä: Reservin osaamisen kehittäminen, toimialapäällikkökurssin oppituntimateriaali, 12.2.2013 Tuusula.

Pääesikunta, henkilöstöosasto, puolustusvoimien koulutuspäällikkö eversti Hannu Hyppönen: Parasta osaamista, liikettä sydämessä, tapaturmia nolla, esiupseerikurssi 66. oppituntimateriaali, Power Point -esitys, 7.10.2013.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen piiripäälliköiden ja koulutus- ja tukiyksiköiden päälliköiden neuvottelupäivät, hallintopäällikkö Pertti Ruotsalaisen Power Point -esitys, Hallinnon ajankohtaiset, 31.10.2013 Tuusulassa.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen piiripäälliköiden ja koulutus- ja tukiyksiköiden päälliköiden neuvottelupäivät, koulutussuunnittelija Heidi Laukkasun Power Point -esitys, PVMOODLE:n käyttö koulutuksessa, 31.10.2013 Tuusulassa.

MPK, koulutuspäällikkö Juha Niemi, muistio, Maakuntakomppanian peruskurssiohjelman valtakunnallinen auditointi käynnistyi, 14.1.2014.

MPK, Lounais-Suomen maanpuolustuspiiri, Piiripäällikkö Mauri Ikonen: Power Point -esitys, VISIO 2020, 13.3.2013.

MPK, Lounais-Suomen maanpuolustuspiiri, Kouluttajakysely 2013, pdf -tiedosto, 30.10.2013 Turku.

MPK, suunnitelma, Maanpuolustusyhdistyksen toiminta vuonna 2014, marraskuu 2013, Helsinki.

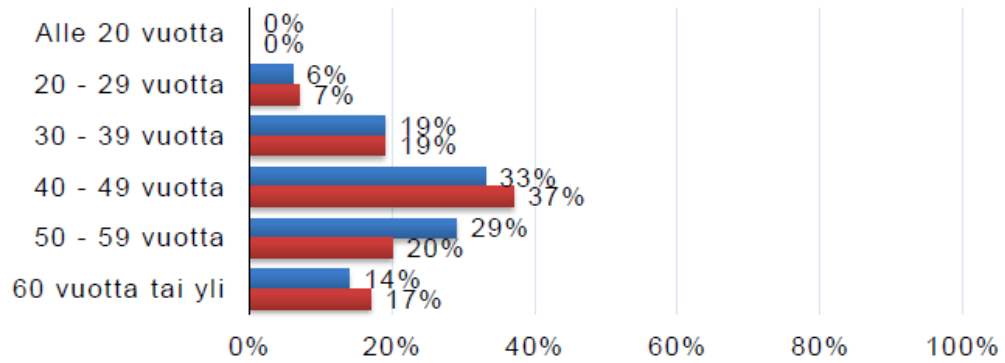
Muistiinpanot: Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen piiripäälliköiden ja koulutus- ja tukiyksiköiden päälliköiden neuvottelupäivät 30. - 31.10.2013 Tuusulassa.

TUTKIELMAN LIITELUETTELO

- Liite 1 Puolustusvoimien 12-kohtainen suunnitelma vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittämiseksi.
- Liite 2 Varsinais-Suomen koulutus- ja tukiyksikön kouluttajien ikäjakauma vuoden 2013 kouluttaja-kyselyn perusteella.
- Liite 3 Käsitteet ja määritelmät
- Liite 4 Haastatteluiden aihealueet ja kysymykset
- Liite 5 Kertausharjoituksen kustannukset
- Liite 6 Vapaaehtoisen harjoituksen kustannukset
- Liite 7 Puolustusvoimien tilaaman koulutuksen arviointilomake.
- Liite 8 Puolustusvoimien tilaaman koulutuksen arviointikehikön sivu 1.
- Liite 9 Puolustusvoimien tilaaman koulutuksen arviointikehikön sivu 2.

1. Perustetaan paikallispataljoonat osana paikallisjoukkoja.
2. Kohdennetaan vapaaehtoisen maanpuolustuksen sotilaallinen koulutus ja sotilaallisia valmiuksia palveleva koulutus sodan ajan joukkoihin painopisteenä paikallisjoukot.
3. Kehitetään vapaaehtoisen sotilaallisen koulutuksen oppimisympäristöjä PVUUD:n asevelvollisuutta vahvistavien toimenpiteiden osana.
4. Mahdollistetaan reserviläisten osaamisen tunnistaminen ja hakeutuminen poikkeusolojen tehtäviin.
5. Laajennetaan reserviläisten mahdollisuuksia omaehtoiseen osaamisen ja toimintakyvyn kehittämiseen.
6. Luodaan edellytyksiä reserviläisten sitoutumisen, motivaation ja maanpuolustustahdon ylläpidolle kannustejärjestelmää kehittämällä.
7. Varmistetaan puolustusvoimien henkilökunnan ammattitaito reservin kouluttajana (PVUUD toimenpide).
8. Lisätään reserviläisten käyttöä puolustusvoimien koulutustapahtumien suunnittelu-, valmistelu-, tuki- ja kouluttajatehtävissä erityisesti paikallisjoukkojen koulutuksessa.
9. Edistetään reserviläisten osaamisen hyödyntämistä muiden turvallisuusviranomaisten poikkeusolojen tehtäviin.
10. Hyödynnetään reserviläisten kriisinhallintakokemuksia ja kannustetaan reserviläisiä hakeutumaan kriisinhallintatehtäviin.
11. Varmistetaan yhteydenpito reserviläis- ja maanpuolustusjärjestöihin.
12. Selvitetään Sotilaskotiliiton ja Naisten valmiusliiton mahdollisuudet tukea puolustusvoimia tapahtumissa ja harjoituksissa.

Puolustusvoimien 12-kohtainen suunnitelma vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittämiseksi.

1 TAUSTAKYSYMYKSET (*merkityt kysymykset ova pakollisia)*** 1. Ikä**

Varsinais-Suomen koulutus- ja tukiyksikön kouluttajien ikäjakauma vuoden 2013 kouluttajakyselyn perusteella.

Osaaminen. Kokonaisuus, joka muodostuu yksilön tiedoista, taidoista, arvoista ja asenteista sekä niiden soveltamisesta käytännössä haluttujen päämäärien saavuttamiseksi.

Maanpuolustustahto. Pitää sisällään puolustuskykyä tukevat yksilön ja yhteiskunnan arvot, asenteet ja toimenpiteet, jotka perustuvat vapaaehtoiseen tahtoon toimia kotimaansa hyväksi ja puolustaa maataan myös oman tai yhteisönsä edun kustannuksella.

Puolustusvoimien vapaaehtoinen harjoitus (PVVEH). Puolustusvoimien johtama asevelvollisuuslakiin perustuva koulutustilaisuus, johon osallistuminen on vapaaehtoista. Reserviläisen oikeudet ja velvollisuudet ovat samat kuin kertausharjoituksessa. Vapaaehtoisesta harjoituksesta ei makseta reserviläispalkkaa.

Suorituskyky. Suorituskyky tarkoittaa kykyä saavuttaa haluttu vaikuttavuus määritellyissä olosuhteissa tehtävien täyttämiseksi. Suorituskyky muodostuu, kun tarvittava henkilöstö, materiaali, käyttö- ja toimintaperiaatteet, informaatio sekä organisaatio muodostavat toimintakykyisen kokonaisuuden – joukon tai järjestelmän, joka tuottaa halutun vaikuttavuuden määritellyissä olosuhteissa.

Kapteeni Matti Kuokkasen esiupseerikurssin tutkielman ”Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen käyttö Puolustusvoimien reservin koulutuksessa” haastatteluiden aihealueet ja kysymykset:

Organisaatioon liittyvät kysymykset:

Onko Puolustusvoimat hyödyntänyt vapaaehtoisen maanpuolustuksen kaikkia mahdollisuuksia reservin osaamisen kehittämisessä? Miten PV voisi kehittää toimintaansa?

Miten PV:n tilaamat sotilaalliset kurssit ovat onnistuneet? Onko piirissäsi vast. arvioitu harjoitusten onnistuminen?

Ovatko PV:n asettamat tilaajavaatimukset olleet riittävät ja onko niiden toteutumista valvottu (palaute)?

Onko harjoitusten materiaallinen tuki ollut riittävää?

Koulutukseen liittyvät kysymykset:

Millä keinoilla mielestäsi voitaisiin lisätä reserviläisten kiinnostusta osallistua vapaaehtoiisiin harjoituksiin?

Ovatko koulutusvastuut kohdentuneet liikaa samoille kouluttajille?

Onko MPK:n kouluttajakoulutus riittävää?

Mikä on mielipiteesi kouluttajataso (PV:n hyväksymät) -järjestelmästä?

Mitkä ovat keskeisimmät ongelmakohdat?

Onko ammattitaitoisten kouluttajien määrä riittävä?

Miten koet sotilaallisia valmiuksia palvelevien kurssien merkityksen?

Normeihin, määräyksiin ja ohjeisiin liittyvät kysymykset:

Onko lainsäädäntöpohjassa tai Puolustusvoimien normeissa reservin koulutusta haittaavia tai vaikeuttavia tekijöitä?

Suurimmat haasteet?

Kehittämisehdotukset?

Kapteeni Kuokkasen tutkielman

HARJOITUSKUSTANNUKSET		
Harjoituksen nimi	Esimerkkiluharjoitus	
Käyttösuunnitelman kohta -koodi		
Aika		
Paikkakunta	Heikkilä	
Harjoitusvahvuudet	<u>Suunnitelma</u>	<u>Toteuma</u>
Henkilökunta (lukumäärä)	6	
Harjoituskustannukset		
Sh-palkkakustannukset	3 395,04 €	
Vuokra-autokustannukset	6 546,90 €	
Tarvikkeet	0,00 €	
Harjoituskustannukset yhteensä	9 941,94 €	0,00 €
Suunnitelma ja toteuman erotus		9 941,94 €
Polttoainekustannukset	668,55	
Polttoainekustannusten erotus		668,55
Harjoitusvahvuudet	<u>Suunnitelma</u>	<u>Toteuma</u>
Reserviläiset	150	
Harjoituskustannukset		
Respalkat + pvr	28 869,00 €	
Muonitus	8 550,00 €	
Matkat	3 750,00 €	
Reskulut yhteensä	41 169,00 €	0,00 €
HARJOITUSKUSTANNUKSET		
Harjoituskustannukset yhteensä	51 110,94 €	51 110,94 €

Kertausharjoituksen kustannukset.

HARJOITUSKUSTANNUKSET		
Harjoituksen nimi	Suunnitteluharjoitus	
Käyttösuunnitelman kohta -koodi		
Aika		
Paikkakunta	Heikkilä	
Harjoitusvahvuudet	Suunnitelma	Toteuma
Henkilökunta (lukumäärä)	2	
Harjoituskustannukset		
Sh-palkkakustannukset	1 357,60 €	
Vuokra-autokustannukset	6 546,90 €	
Tarvikkeet	0,00 €	
Harjoituskustannukset yhteensä	7 904,50 €	0,00 €
Suunnitelma ja toteuman erotus		7 904,50 €
Polttoainekustannukset	668,85 l	
Polttoainekustannusten erotus		668,85 l
Harjoitusvahvuudet	Suunnitelma	Toteuma
Reserviläiset	150	
Harjoituskustannukset		
Respalkat + pvr	2 250,00 €	
Muonitus	8 550,00 €	
Matkat	3 750,00 €	
Reskulut yhteensä	14 550,00 €	0,00 €
HARJOITUSKUSTANNUKSET		
Harjoituskustannukset yhteensä	22 454,50 €	22 454,50 €

Vapaaehtoisen harjoituksen kustannukset.

PUOLUSTUSVOIMIEN TILAAMAN SOTILAALLISEN KOULUTUKSEN ARVIOINTI (versio 7.10.2013)

Valtakunnallinen arviointi PE/ PUOLHAARA ja MPK		Varsinainen arviointi Päätös kurssin hyväksymisestä koulutustarjontaan	
Alueellinen arviointi J-OS/ALTSTO ja MP-piiri		Uusinta-arviointi <u>Aiemmin arvioidun kurssin uudelleenarviointi</u>	
Itsearviointi VSKOTU	X	Seuranta-arviointi Todennetaan suositusten toteuttaminen	
Kurssin nimi	KOHTEENSUOJAUS- JA PERUSTAMISHARJOITUS 321 (1800 13 11013)		
Kurssin järjestäjä	VSKOTU		
Kurssin järjestäjän yhteyshenkilö ja yhteystiedot	Kimmo Ilijin - puhelin: xxxxxxxx sähköposti: kimmo.iljin@xxxxxxx		
Kurssin aika ja paikka	4.- 7.10.2013 TEIJO		
Pääarvioija	Markku Laine		
Arvioijat (väh. 2) MPK Puolustusvoimat			
Arviointipisteet (0-100)	74	<u>itsearviointi</u> liitteenä 2.	X
Arvioinnin kuvaus	91 - 100	Huipputaso. Täyttää vaatimukset erinomaisesti. Edustaa alan parhaita käytäntöjä.	
	71 - 90	Kehittynyt. Täyttää hyvin pääosan vaatimuksista.	
	51 - 70	Kehittyvä. Täyttää osan vaatimuksista.	
	31 - 50	Kehitettävä. Täyttää joitakin vaatimuksia.	
	21 - 30	Aloittava. Täyttää vain osan vaatimuksista.	
	0 - 20	Hylätty. Ei täytä vaatimuksia.	
Arviointitulokset	74	Hyväksytty (71-100). Kehittyminen todetaan seuranta-arvioinnissa. Hyväksytty ehdollisena (51-70). Arvioitava uudelleen Suositukset tulee toteuttaa ennen uusinta-arviointia. Ei hyväksytty. Arvioitava uudelleen (21-30). Suositukset tulee toteuttaa ennen uusinta-arviointia. Hylätty (0-20). Kurssi tulee poistaa koulutustarjonnasta.	
Aika ja paikka	23.10.2013 Turku		
Järjestäjän edustaja Allekirjoitus ja nimenselvennys			
Pääarvioija Allekirjoitus ja nimenselvennys	<i>Markku Laine</i> Markku Laine		

LIITTEET 1. Itsearviointi
JAKELU MPK
VSALTSTO

Puolustusvoimien tilaaman koulutuksen arviointilomake.

Kapteeni Kuokkasen tutkielman

LIITE 8

PUOLUSTUSVOIMIEN TILAAMAN SOTILAALISEN KOULUTUKSEN ARVIOINTIKEHIKKO (Luonnosversio 7.10.2013)

Kehitystaso	1 - 2 Aloittava	3- 4 Kehitettävä	5 - 6 Kehittyvä	7 - 8 Kehittynyt	9 - 10 Huippu	Pisteet
Arviointikohteet						
1. Tavoitteellisuus Miten kurssin tavoitteet on määritetty ja vastaako kurssin tavoitteet sille asetettuja tavoitteita?	Järjestäjä on määrittänyt kurssin tavoitteet	Tilaaaja on määrittänyt tai hyväksynyt tavoitteet	Osaamistavoitteet perustuvat joukon ja /tai henkilöiden suorituskykyvaatimuksiin	Osaamistavoitteille on laadittu mittarit	Tavoitteiden saavuttaminen mitataan ja tulokset raportoidaan tilaajalle	6
2. Tuottavuus Mikä on opiskelijamäärä verrattuna tavoitteeseen? Opiskelijamäärää verrataan kurssin vast. suunniteltuun tavoitevahvuuteen	Vahintaan 50 %	Vahintaan 60 %	Vahintaan 70 %	Vahintaan 80 %	Vahintaan 90 %	7
3. Tehokkuus Mitä puolustusvoimien resursseja kurssin toteuttamiseen sitoutuu?	PV:n henkilöstö- ja materiaalituki on vuosisuunnitelman mukainen	Kurssin kouluttajina toimivat MPK kouluttajat PV henkilöstön tukemana varomäärysten mukaisesti	MPK henkilöstö hoitaa pääosin kurssin perustamisen, varustamisen ja purkamisen	Puolustusvoimien tuen tarve on minimoitu yhdistämällä kursseja sekä niiden johto ja huolto	PV:n henkilöstötuen määrä on pystytty vähentämään aiemmasta ja materiaalituen määrä on pystytty minimoimaan? Arvioinnissa on huomioitava kuitenkin, että minimointi tehdään kurssin tai koulustapahtuman tavoitteenasettelun mahdollistamissa puitteissa.	7
4. Taloudellisuus Mitä kustannuksia kurssista aiheutuu puolustusvoimille? Mikä on opiskelijavuorokauden hinta? Kohdassa on tarkoitettu arvioida onko tiedostettu kurssin kustannusrakenne. Kurssin kustannusten arvioinnissa tulee huomioida tavoitteenasettelu eli millaista henkilöstöä/joukkoa koulutetaan ja minkälaista kalustoa se käyttää. Huokeasti toteutettu koulutus ei sinänsä ole ainoa kriteeri vaan kustannuksia tulee arvioida sille joukkoille sillä kalustolla toteutettuna, onko koulutus toteutettu kokonaistaloudellisella tavalla.	Opiskelijavuorokauden hinta ei ole tiedossa	Opiskelijavuorokauden keskimääräinen hinta tiedetään - MPK:n kustannukset? - PV:n tuen kustannukset?	Opiskelijavuorokauden hinta on suurempi kuin keskimääräinen opiskelijavuorokausi - MPK:n kustannukset - PV:n tuen kustannukset	Opiskelijavuorokauden hinta vastaa keskimääräistä opiskelijavuorokauden hintaa - MPK:n kustannukset - PV:n tuen kustannukset	Opiskelijavuorokauden hinta on pienempi kuin keskimääräinen opiskelijavuorokauden hinta - MPK:n kustannukset - PV:n tuen kustannukset	7

Puolustusvoimien tilaaman koulutuksen arviointikehikon sivu 1.

Kapteeni Kuokkasen tutkielman

LIITE 9

Kehitystaso	1 - 2 Aloittava	3 - 4 Kehitettävä	5 - 6 Kehittyvä	7 - 8 Kehittynyt	9 - 10 Huippu	Pisteet
Arviointikohteet						
5. Vaikuttavuus Tuottaako kurssi osaamista poikkeusolojen tehtäviin sijoitetulle henkilöstölle?	Opiskelijat ovat pääosin reserviläis- ja maanpuolustusjärjestöjen jäseniä	Opiskelijat ovat pääosin sodan ajan joukkojen henkilöistöä tai kurssin jälkeän paremmin sijoituskelpoisia saajajoukkoon.	Opiskelijat ovat paikallispataljoonien vast. henkilöistöä tai kurssin jälkeän paremmin sijoituskelpoisia paikallispataljoonien tehtäviin.	Opiskelijat on sijoitettu sodan ajan tehtävään ja kurssi kohdentuu pääosin ko. valmiuksiin	Kurssin suorittamistiedot välitetään tilaajalle	7
6. Toteutus	Kurssista on laadittu harjoitussuunnitelma vast.	Tukipyynnöt on tehty? Tukipyynnöt ovat tehty määräaikaan mennessä (40 vrk ennen)?	Harjoituspuhuttelu ja varopuhuttelu on pidetty? Kouluttajat on perehdytetty harjoitukseen?	Koulutus on toteutettu harjoitussuunnitelman mukaisesti? Kouluttajilla on käytössään kouluskortit vast.?	Kouluttajille ja muille toimitsijoille on järjestetty palauteenanto-tilaisuus, jonka yhteydessä on kirjattu ylös hyvät käytänteet ja kehittämiskohteet.	9
7. Riskien hallinta Miten kurssin riskit hallitaan?	Riskit on tunnistettu	Riskien todennäköisyys ja vaikutukset on arvioitu ja kurssille on tehty turvallisuussuunnitelma	Riskit hallitaan ennakoivilla toimenpiteillä	Toipuminen on valmisteltu suunnitelluilla korjaavilla toimenpiteillä	Riskejä arvioidaan ja niitä on kyetty pienentämään	6
8. Laadun varmistus ja toiminnan kehittäminen Miten kurssin laatu varmistetaan ja toimintaa kehitetään?	Kouluttajat ovat pv:n hyväksymiä kouluttajia ja ovat käyneet RUK:n tai MPK:n kouluttajakurssin. Kurssia arvioidaan	Sotilaallinen koulutus perustuu pv:n ohjesääntöihin, oppaisiin ja/tai käsikirjoihin. Koulutuksessa noudatetaan MPK:n toimintamalleja ja ohjeita Kurssille on määritetty parantamistavoitteita	Oppimistavoitteiden saavuttaminen osoitetaan arvioimalla esim. tentillä. Tuloksesta annetaan palaute opiskelijoille. Kurssille on laadittu parantamissuunnitelma ja käytännön toimenpiteet	Opiskelijoilta kerätään palaute vakioidulla kyselylomakkeella. Kyselyyn vastaa vähintään 50% opiskelijoista. Tulokset käsitellään opiskelijoiden kanssa Kurssin parantamistoimenpiteitä on toteutettu	Tilaaja ja järjestäjä arvioivat koulutustapahtuman vakioidulla arviointikyselyllä. Kouluttajien toiminta arvioidaan. Tulokset raportoidaan järjestäjälle ja tilaajalle Kurssin parantamistoimenpiteillä pystytään osoittamaan vaikutuksia tuloksellisuuteen.	9
9. Oppimistapojen käyttö Miten eri oppimistapoja hyödynnetään opetuksessa?	Kurssilla käytetään perinteisiä oppimistapoja.	Kurssilla käytetään monipuolisesti opiskelijoita osallistuttavia oppimistapoja	Valmistavia opintoja voi suorittaa avoimessa oppimisympäristössä. Opiskelijoiden lähtötaso varmistetaan tentillä.	Opiskelijoiden osaamista hyödynnetään opetuksessa ja he saavat palautetta edistymisestään kurssin aikana	Opiskelijat voivat vaikuttaa opetustapoihin ja kurssin toteuttamiseen	7
10. Hyödyt opiskelijoille Mitä hyötyä kurssi tuottaa opiskelijoille?	Kurssi tuottaa opiskelijoille korvaavia kertausharjoitusvuorokausia	Kurssia pidetään hyödyllisenä opiskelijapalautteen perusteella	Kurssista saa arvioinnin ja/tai todistuksen Arviointi voi olla myös suullinen.	Kurssi mahdollistaa osallistumisen seuraavan tason koulutukseen tai osaamista laajentavaan rinnasteiseen kurssiin	Kurssi tukee osaamisen laajentamista ja/tai etenemistä reserviläisen uralla	9
Vahvuudet: 1. Tilaajan asettamat tavoitteet saavutettiin 2. Kouluttajat arvioitiin ja he saivat palautteen 3. Kurssi tukee etenemistä reserviläisen uralla		Poikkeamat: 1. Kurssin aikataulutus pitää suunnitella paremmin 2. 3.			Pisteet yhteensä / max 100 Pvm ja pääarvioija:	74

Puolustusvoimien tilaaman koulutuksen arviointikehikon sivu 2.